

**YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM OKULU YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİNİN SANAT
EĞİTİMİNE BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Derya AKSOY

İstanbul, 2010

**YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM OKULU YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİNİN SANAT
EĞİTİMİNE BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Derya AKSOY

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Engin KARADAĞ

İstanbul, 2010

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

11/11/2010

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Derya AKSOY, 11/11/2010 tarihinde yapılan Yüksek Lisans Tez Savunması sonucunda jüri tarafından oybirliği ile

X Başarılı bulunmuştur.

☐ Başarısız bulunmuştur.

☐ Düzeltmeler için adaya ek süre tanınmıştır.

Jüri Üyeleri

Tez Danışmanı

Unvanı, Adı, Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Engin KARADAĞ

İmzası :

Jüri Üyesi

Unvanı, Adı, Soyadı: Prof. Dr. Ahmet AYPAY

İmzası :

Jüri Üyesi

Unvanı, Adı, Soyadı: Prof. Dr. M. Bahaddin ACAT

İmzası :

İLKÖĞRETİM OKULU YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİNİN SANAT EĞİTİMİNE BAKIŞ AÇILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Sanat insan yaşantısıyla bütünleşen, insanın duygu ve düşüncelerini ifadesinde önemli bir iletişim aracıdır. Bu nedenle sanat eğitiminin önemi ciddi bir boyut kazanmaktadır. Sanat Eğitimi 20.yüzyılın başından bu yana genel anlamda sanatın tüm alanlarını içine alan okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitim olarak tanımlanmaktadır. Daha dar anlamda ise, okullarda sınıflarındaki ve ilgili bölümlerdeki sanata ilişkin verilen dersler olarak tanımlanır. Yıllardır süregelen bir tartışma; sanat eğitiminin dallarını mı içereceği.

İlköğretim okul yöneticileri ve öğretmenlerinin sanat ve sanat eğitimi bakış açılarının değerlendirilmesi isimli tez çalışmasının amacı, araştırmanın evrenine giren okulların okul yöneticisi ve öğretmenlerinin sanata bakış açıları, sanatın çeşitli dallarının çocuğun sosyal gelişim, dil gelişimi, yetenekleri, duygusal gelişimi ve fiziksel gelişimi üzerinde ne kadar etkili olduğuyla ilgili düşüncelerini anlamaya yöneliktir. Bunu için güvenilirliği üst düzey olan bir ölçek hazırlanmıştır. Hazırlanan ölçek içerisindeki 42 soru toplam 12 okulda görev yapmakta olan ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 212 öğretmen ve yönetici üzerinde uygulanmış ve SPSS programı ile analiz edilmiştir.

Analiz sonucuna göre öğretmen ve yöneticilerin sanat ve sanat eğitiminin gerekliliğine ilişkin görüşlerinde olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Sorunun yönetici ve öğretmenlerden öte Milli Eğitim'in hazırlamış olduğu ve uygulanan müfredat içerisinde sanat eğitimi verilen önemin yeterli olmadığı kanısına varılmıştır.

**THE ASSESSMENT OF THE ELEMENTARY SCHOOL
ADMINISTRATIONS AND TEACHERS' VIEWPOINT IN ART
EDUCATION**

ABSTRACT

Art is an important means of communication to express the feelings and thoughts that are integrated with people's lives. Thus; the significance of the art education becomes a serious issue. The art education has been identified as an in school and non-formal creative art education since the beginning of 20th century. In short; it is identified as the lessons which are given in the classes at schools and in the departments in relevant to art. The discussion which has been lasted for years is “ Does an art education include ist branches?”

The aim of this thesis study, The Assessment of the Elementary School Administrations and Teachers's Viewpoint in Art and Art Education“ is to understand the administration and teachers' viewpoints at schools which is also the subject of this thesis scope and understand the thoughts regarding how effective is the different branches of the art on a child's social, language, skill and physical progress. For this reason, a highly reliable scale is prepared. Total 42 questions in this prepared scale were asked to 212 volunteer teachers and administrators fort his study at 12 schools and analysed by SPSS programme.

According to the results of the analysis, the positive results in regard to the necessities of the art and art education for teachers and administrations. The matter is beyond the teachers and administrations; it is of the opinion that the importance of the art education is not sufficient in the applied curriculum which was prepared by Ministry of National Education.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
I GİRİŞ.....	1
1.1. Sanat.....	1
1.1.1 Sanat Ne İçin Vardır?.....	3
1.1.2. Sanat Türleri.....	3
1.1.3. Sanatın Amacı ve İşlevi	5
1.1.4. Sanatın Genel İlkeleri	6
1.1.5. Sanatsal Gelişimin Gerekliliği	6
1.2. Sanat Tarihi	7
1.2.1. Dünya Sanat Tarihine Genel Bakış.....	7
1.2.2. Avrupa Sanatında Dönemler.....	8
1.3. Sanat Eğitimi Tarihi	12
1.3.1. Türkiye'de Sanat Eğitimi Tarihi.....	13
1.3.2. Cumhuriyet Öncesi Dönem.....	15
1.3.3. Cumhuriyet Sonrası Dönem.....	18
1.4. Sanat Eğitimi Nedir?	21
1.4.1. Sanatsal Öğrenme	24
1.4.2. Sanat Eğitiminin Amaçları.....	25
1.4.3. Sanat Eğitiminin Amaçları.....	27
1.4.4. Sanat Eğitiminin Gerekliliği	28
1.4.5. Sanat Eğitimi Nasıl Olmalıdır?.....	29
1.4.6. Sanat Eğitim Yöntemleri.....	30
1.4.7. Birleştirilmiş Sanat Eğitimi Yöntemleri	33
1.4.8. Sanat Eğitiminde Temel Yöntemler.....	34
1.4.9. Sanat Eğitiminde Temel Yöntemler.....	38
1.5. İlköğretimde Sanat Eğitimi	39
1.5.1. Okul Öncesi Sanat Eğitimi.....	40
1.5.2. Okul Dönemi Sanat Eğitimi.....	40
1.5.3. Sanat Eğitimi Derslerinin Değerlendirilmesi.....	40

1.6. Sanat Eğitimi Sorunları	41
1.7. Problem Durumu	44
1.8. Araştırmanın Amacı	45
1.8.1. Alt Amaçlar	46
1.9. Araştırmanın Önemi	47
1.10. Sayıtlar	48
1.11. Operasyonel Tanımlar	48
II YÖNTEM	49
2.1 Araştırmanın Modeli	49
2.2. Çalışma Grubu	49
2.3. Veri Toplama Aracı	53
2.3.1. Sanat Eğitime İlişkin Görüşler Ölçeği	53
2.4. İşlem	57
III BULGULAR	59
3.1. Ölçekten Elde Edilen Verilerin Tanımlayıcı İstatistiklerine İlişkin Bulgular	59
3.2. Ölçekten Elde Edilen Puanların Çalışma Grubunun Demografik Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular	60
IV SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER	73
4.1. Sonuç ve Tartışma	73
4.2. Öneriler	76
Kaynakça	77
Ekler	79

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Örneklem Grubunun Demografik Bilgilerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımlar	51
Tablo 2.2. Sanat Eğitime İlişkin Görüşler Ölçeğinin Faktör Yükleri, Açıkladıkları Varyans Yüzdeleri ve Öz Değerleri	54
Tablo 2.3. Sanat Eğitime İlişkin Görüşler Ölçeğinin Güvenirlik Katsayıları	56
Tablo 3.1. Örneklem Grubundaki Yönetici ve Öğretmenlerin Sanat Eğitime Bakış Açılarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	59
Tablo 3.2. İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Sanat Eğitime Bakış Açılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Analizi Sonuçları .	61
Tablo 3.3. İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Sanat Eğitime Bakış Açılarının Medeni Durum Değişkenine Göre Gruplar t-Testi Analizi Sonuçları.....	62
Tablo 3.4. İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Sanat Eğitime Bakış Açılarının Görev Yaptıkları Okul Türü Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Analizi Sonuçları.....	63
Tablo 3.5. İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Sanat Eğitime Bakış Açılarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	64
Tablo 3.6. İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Sanat Eğitime Bakış Açılarının Görev Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	66
Tablo 3.7. İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Sanat Eğitime Bakış Açılarının Görev Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	68
Tablo 3.8. İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Sanat Eğitime Bakış Açılarının İlişkin Puanları ile Yönetici ve Öğretmenlerin Yaş ve Kıdem Değişkenleri Arasındaki Korelasyon Matrisi	72

I GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde araştırmada ele alınan liderlik ve yapılandırmacı düşünme teorilerinin temel varsayımları ve problem açıklanmış, araştırmanın amacı, alt amaçları ve önemi ifade edilerek, sayılı [varsayım] ve sınırlılıklar belirlenmiş ve araştırmayla ilgili bazı terimlerin tanımları yapılmıştır.

1.1. Sanat

Sanat, insanlık tarihinin her döneminde var olan bir olgudur. İnsanlığın geçirdiği evrimler yaşama biçimlerini, yaşama bakışlarını, sanat biçimlerini ve sanata bakışlarını değiştirmiş, her dönemde ve her toplumda, sanat farklı görünümelerde ortaya çıkmıştır. İnsan düşüncesinin en doğal, en kuvvetli gereksinimi eşya ve olaylara estetik bir düzen verme çabasıdır. Düzen –kompozisyon ise insanın kendi varlığını anlamasının ön koşuludur. Bu bakımdan sanat, bir düzenleme, bir sezgi olayıdır. Ayrıca içten ve dıştan gelen her türlü baskının, etkinin en iyi yol ile ortaya çıkardığı, estetik niteliklere sahip özgün bir üründür. Önemli bir iletişim aracı olan sanat insan yaşantısı ile bütünleşen, toplumsal değer ve ideallerin belirlenmesinde, hayata geçirilmesinde önemli bir faktördür.

Genel olarak sanat, insanların, doğa karşısındaki duygu ve düşüncelerini çizgi, renk, biçim, ses, söz ve ritim gibi araçlarla güzel ve etkili bir biçimde, kişisel bir üslupla ifade etme çabasından doğan ruhsal bir faaliyettir (Aytaç, a.g.e)

Sanat, insan ile doğadaki nesnel gerçekler arasındaki estetik ilişkidir. Hegel, sanatsal etkinliğin bilinç dışı bir etkinlik olup, “Bir ucu insana öteki ucu doğaya

bağlıdır” der. Sanatı ise; “Ruhun madde içindeki görünümü” şeklinde tanımlar.

Sanat, din ve felsefe gibi insanı günlük yaşamın dar sınırlarından kurtaran, sonsuzluğun enginliğine götüren kuvvetli bir eldir (Ersoy,2002, 5-6).

Thomas Munro'ya göre; "sanat doyurucu estetik yaşantılar oluşturmak amacıyla dürtüler yaratma becerisidir." Sanat, güzel ile uğraşır. Güzel göreceli bir kavramdır. Kendi içinde tutarlı bir bütünlüğü taşıyan şey çirkin, acı verici, iğrendirici bile olsa estetik açıdan güzeldir.

Kant'a göre; sanatın kendi dışında, Hiçbir amacı yoktur. Onun tek amacı kendisidir. Güzel Sanatı ancak deha yaratabilir.

Hegel'e göre; sanattaki güzellik doğadaki güzellikten üstündür. Sanat, insan aklının ürünüdür. Kendisine doğanın taklidinden başka amaç bulmalıdır. Salt felsefe din değil, hukuk, bilim ve sanatta belli bir dönemin ve zamanın doğal ve zorunlu bir ürünüdür (Hegel,1982; Akt: Ersoy,2002)

Marks'a göre; yaratıcı eylem, insanın ve doğanın karşılıklı etkileşiminin bir aşamasıdır. Bu, toplumsal bir karakter taşır. Sanat, yaşamı insanileştiren bir olgudur. Araştırmacı, yaratıcı, çok yönlü tümel insana ulaşma çabası içinde sanatla gelişebilir.

B. Croce; güzelliğin yerine anlatımı öne çıkarır. Sanat, sezginin ve anlatımın birliğidir. Bireysel ve teorik bir etkinliktir. Doğa, sanatçının yorumu ile güzel olabilir.

Schiller sanatı, “insanın özgürlük dünyasının ortaya çıkmasını sağlayan önemli bir araçtır” şeklinde tanımlar.

Herbert Read ise sanatı, “hayata uygulanan bir mekanizmadır, onsuz varlıklar dengesini kaybeder. Toplumsal, ruhsal bir karmaşıklık içine girerler” diye açıklar.

1.1.1. Sanat Ne İçin Vardır?

- Sanat insanlar arasında iletişimin bir nedeni olarak vardır.
- Sanat, duygulara yönelik uyarıcı hazlar veren ifade içgüdüsünün, iç çatışmasının bir yansıması olarak vardır.
- Sanat, insanlığa yaşama gücü vermek için vardır.
- Sanat, insanın manevi yönünün içinde yaşayıp geliştiği ortamı, akla dönük olarak aydınlatan bir uğraşı alanı yaratmak için vardır.
- Sanat, insanın kendi insanlığını tanıması için vardır.
- Sanat, salt varoluş nedeniyle, insanın yaşama bakışını etkileyip duyularını çelen, duygularına devinim kazandıran bir araç işlevi görmek için vardır.
- Sanat, insan yaşamının dengelerini sağlamak için vardır.

1.1.2. Sanatın Türleri

Sanat etkinliklerinde sınıflandırma yapılmasının doğru olup olmadığıyla ilgili farklı görüşler olmakla birlikte sanatsal etkinliklerin tanımlanmasında, daha iyi anlaşılmasında en geçerli genel görüş, böyle bir kategorileşmenin gerekliliği şeklindedir. Bu anlamda sanat türlerini aşağıdaki şekilde sınıflandırabiliriz;

- a) *Plastik Sanatlar*: Resim, Heykel, Mimarlık
- b) *Fonetik Sanatlar*: Dramatik ve betimsel müzik etkinlikleri.
- c) *Görüntü Sanatsal*: Dans, Bale, Opera, Pantomim, Kukla, Koreografi, Sinema, Fotoğraf.
- d) *Szsel Sanatlar*: Edebiyat, (iir, tiyatro metinleri, denemeler, deyiler, atasözleri, halk masalları).

Bunlara ek olarak sanat, yöntem ve çalışma alanları bakımından farklı gruplara ayrılmaktadır. Örneğin bunlar; El Sanatları, Süsleme Sanatları, Uygulamalı Sanatlardır.

Tn bunların dıında Hegel, bir sanat bilimi kurma çabası içinde sanat türlerini tarihsel dönemlere ayırır.

1. *Simgesel Sanat*: Dnsel z ile imge aracının ifade edebileceğinden daha aağı düzeydedir. En belirgin simgesel sanat mimaridir. Ve Mısır Piramitleri bu sanatın en belirgin örneğidir.
2. *Klasik Sanat*: Dnsel z, duygusal imge aracının somut olarak ifade edebileceğinden daha yüksek düzeye eriir. Sanat tarihinde Yunan heykelleri Klasik Sanatın en uygun örnekleri arasındadır.
3. *Romantik Sanat*: Dnsel z o derece gelimitir ki herhangi bir duygusal imge aracının tam olarak dile getirebileceğinden çok daha fazlasını içerir. Resim, Müzik, iir.

1.1.3. Sanatın Amacı ve İşlevi

Aslında sanatın öz amacı, kendi içinde biriktirdiği, barındırdığı manevi birikim yolu ile insanları harekete geçirmektir.

Sanat, insanların fanatik eğilimlerini, şiddetli tutkuların etkilerini azaltarak insanlar üzerindeki toplumsal veya psikolojik baskıları, sorunları yansıtıcı bir rol oynar. Sanatçının kendinde oluşan bilgi ve deneyimlere dayalı olarak oluşan yaşamsal sürecin gerekliliği belirli işlevselliği de birlikte getirmiştir.

Sanatın işlevleri aşağıdaki şekli ile sınıflandırılabilir. Buna göre;

1. Sanatın iletişimsel işlevi
2. Sanatın eğitimsel işlevi
3. Sanatın kültürel aydınlatıcı işlevi
4. Sanatın salt haz verme işlevi
5. Sanatın ulusallık ve evrensellik işlevi

Birbiriyle bağlantılı olan bu maddeler içinde en önemli işlevi, iletişimsel özelliğidir. İletişim; Kişinin kendinde biriktirmiş olduğu değerleri başkalarına ulaştırmasıdır. Başka bir tanımla; bilgi üretme aktarma ve anlamlandırma sürecidir. Sanatsal iletişim anlayışı insanlığın ilk dönemlerinden günümüze kadar büyük aşama ve değişkenlikler göstermiştir. Çünkü sanat, dilin iletişimsel olanaklarındaki kısıtlılığı ve sınırlılığı aşar.

1.1.4. Sanatın Genel İlkeleri

1. Evrenseldir, çünkü sanat üretimi bir uygarlığın varolduğu her yere yayılmıştır.
2. Süreklidir, çünkü insan düşünen, duygusal bir varlıktır. Dolayısıyla duygu ve düşüncenin yansımaları insan yaşamında etkin olacağından sanat da sürekli var olacaktır.
3. Kalıcıdır, çünkü genellikle bize kadar fazla kaybolmadan ulaşmıştır.

1.1.5. Sanatsal Gelişimin Gerekliliği

Estetik eğitim, Schiller'den beri her dönemde ve her toplumda sorun olmuştur. Ama hiçbir zaman içinde yaşadığımız çağdaş sanat döneminde olduğu kadar insan ve toplum için bir temel sorun olmamıştır, denilebilir. Modern Sanata nasıl yaklaşılabilir? Böyle bir soruya verilecek karşılık, insan ile varlık arasındaki ilgiden hareket etmelidir. Bu ilgi tüm sanat eğitiminin temelini oluşturur (Tunalı, 1985).

Günümüzde ise beğeni ve biçim ölçülerinin önemli ölçüde değişkenlik göstermesi sanatta büyük bir özgürlüğü olası kılarken, “sanat” ve “sanat olmayan” arasına da büyük bir belirsizlik girmiştir. Toplumun çağdaş sanata karşı olan bakış açısının geliştirilmesinde başta çeşitli eğitim kurumları olmak üzere basın-yayın ve diğer iletişim araçlarınsan yararlanılmasının koşulları aranmalıdır.

Genel anlamda tüm bu sorunların kökeninde büyük ölçüde ekonomik ve politik alanda bağımsızlığın güç ve istikrarın sağlanması gerekmektedir. Çünkü gelişmekte, endüstrileşme sürecindeki ülkelerde sanat eğitiminin gerekliliği tartışma

götürmeyecek bir gerçektir.

Bu alanda yukarıda verilen kriterler bir ölçüde hayata geçirildiğinde toplumların kültürel beğeni düzeylerinde, sanatsal üretimlerinde belirgin gelişimlerin olabileceği bilinen bir gerçektir. Ancak bu anlamda çağdaş bir ülkede sanat eğitimiyle, bilimiyle nitelikli bir toplumun temellerinin oluşturulabilmesinde önemli bir adım atılabilir.

1.2. Sanat Tarihi

Tarihsel akış içerisinde plastik sanatlar yani mimari, heykel, resim ve süsleme sanatlarının ortaya çıkışını bu sanatların gelişimi kendi aralarında ve toplumla ilişkilerini inceleyen bilim dalına “ Sanat Tarihi” denir.

1.2.1. Dünya Sanat Tarihine Genel Bakış

Tarihin insan ile ilgili anlamı, süreci dile getiren sonsuz geçmiş ile sonsuz gelecek arasında ilişki kuran onları irdeleyen kapsamlı olaylar bilimidir. Sanat tarihi ise, sanatın doğuşundan günümüze kadar, dünyada var olan tüm sanatçı ve sanat yapıtlarının en genel anlamda analizlerini yapan akademik bilimsel bir disiplindir.

Sanat tarihi 19.yüzyıl Almanya’sında ortaya çıkar. Almanya’daki ilk sanat tarihi kürsüsü Berlin Üniversitesi’nde 1844 yılında kuruldu. 20.yüzyıl içinde tüm dünya üniversiteler bu alanda eğitim ve araştırmalara başladılar.

20. y.y’da sanat tarihinin yazılımını önemli ölçüde etkileyen teori ve yöntemler gerçekleştirilmiştir. Başlangıçta bu alanda Wölffin etkili olmuştur. Bunların dışında

Warburg ve Dilthey'den söz edilebilir.

1.2.2. Avrupa Sanatında Dönemler

Hristiyanlığın ilk evrelerine kadar sanatsal anlamda gerçekleştirilen tüm ürünler süsleme ve motiflerden ibarettir. Malzeme olarak da genellikle taş, kil, ağaç, fildişi ve madenler kullanılmıştır.

Özellikle orta çağda, Rönesans dönemine gelinceye kadar geçen zaman diliminde gerçekleştirilen sanatsal yapıtların içerikleri daha çok kilisenin etkinliği altında öbür dünya ile yaşanan dünya arasında bir bağ kurma niteliği taşıyordu.

Aşağıda dönem dönem belirtilen süreçler kronolojik olarak tarih, üslup ve en belirgin özelliklerinin çok genel bir özettir.

Roman Sanatı: XI-XII. Yüzyıl (1000-1200): Avrupa'da genellikle bu dönemde Roma sanatı egemen olmasına rağmen İtalya, Fransa ve Almanya'nın siyasal ayrılıkları nedeniyle ortaya Roman sanatı çıkmıştır. Kilise-katedral mimarisi ve dinsel içerikli rölyef fresklerde büyük gelişmeler görülür.

Gotik Sanatı: XII-XV. Yüzyıl (1100-1400): Bu üslup Fransa'da kendi öz kimliğini bulmuştur. Katedral mimarisinde klasikleşme görülür. Katedral mimarisinde anıtsal kapı, fresk, rölyef ve vitraylar ve doğa çalışmalarına dayalı figüratif süslemeler büyük önem taşır. Katedraller, Hristiyanlığı sembolize eden güçlü mimari yapılardır.

Rönesans Sanatı: XV-XVII. Yüzyıl (1400-1600): Bu dönem, kilise etkinliğinin yitirilmesi, kilisenin ortaya koyduğu öğretiyi, anlayış ve kriterlerinin

sarsıldığı bir dönem olarak ortaya çıkar.

Rönesans ile birlikte ortaya çıkan yeni kültür, Orta Çağın katı inançlarını ortadan kaldırarak sanatsal, bilimsel ve kültürel anlamda yeniden doğuşu canlandırmıştır. Orta çağda üretilen sanat yapıtlarında sanatçı kişiliğini bulmak çok zordur. Çünkü o dönem anlayışına göre her şey tanrı tarafından yaptırıldığına göre sanat eserlerinin altına sanatçının ismini yazması mümkün değildi.

Giotto (Mısır'a Kaçış) ile başlayan bu dönem, Botiçelli (Venüs'ün Doğuşu), Donatello (Gattamelat'ın Atlı Heykeli), Leonarda da Vinci (Son Akşam Yemeği-Mono Lisa), Raphael (Atina Okulu), Michelangelo (Pieta, Davut ve Musa Heykeli), Albrecht Dürer (Gravürleri ile tanınır), Hans Holbein(Portre Ressamı) ve Pieter Brueghel (Köy Düğünü-Kermes) Rönesans dönemi sanatçılarıdır.

Barok Sanatı: XVII-XVIII. Yüzyıl (1600-1700): Barok sanatının kendine özgü en belirgin niteliklerinden biri, Rönesans'taki denge kavramının ve uyumlu ölçülerin tam tersi olan ve büyük biçim karşıtları ile yaşam bulan bir hareketliliklerdir. Mimarlık, heykel ve resmin kaynaşmasıyla ışık, gölge oyunlarına dayanan yeni bir mekân duygusu elde edilir. Çeşitli sanatlar, mimarlığın egemenliği altında adeta iç içe geçerek, karşılıklı birbirlerinin etkilerini artırır. Bu durum bir yandan kiliselere ya da saraylara girenlerin başlarını döndürerek hayran bırakırken, aynı zamanda dinin ve egemen sınıfın gücünü de tartışmasız bir biçimde gözler önüne seren bir gösteriye dönüşür.

Dönemin en etkili sanatçıları arasında; Lorenzo Bernini (Apollon Daphne Heykeli), El Greco (Kont Orgaz'ın Gömülmesi), Diego Silva Valaskez (İhtiyar Su Satıcısı, Ahçı Kadın, Breda Şehrinin İspanyollara Teslimi ve Las Maninas), Esteban

Murillo (Kavun Yiyen Sokak Çocukları), Rubens (Aslanların Atlara Saldırısı), Rembrant (Dr.Tulp'un Anatomi Dersi), Vermeer (Türbanlı Kız) ve Frans Hals (Büyücü Kadın) sayılabilir.

Rokoko Sanatı: XVIII. Yüzyıl (1700-1800): Rokoko sanatı koyu bir Barok üslup'unun bir uzantısı olarak düşünülebilir. Mimari alanda fazla bir gelişme görülmemiştir. Avrupa'nın en bohem, zengin ve savurgan olduğu bir dönemi kapsar.

Barok üslup'unun ağır, hantal ve kitlesel görüntüsünün dışında yapı ve yapıtlar daha zarif, ince küçük figürlerle dolu neşeli duygusal bir görünüm sunar.

Resimlerde genellikle gösteriş, ihtişam, aristokrat yaşantı veya kırlarda baş başa gezen çiftler bu sanatın başlıca konuları arasındadır.

Klasizm – Neo Klasizm: XVIII. Yüzyıl (1750-1875): Bir anlamda kaynağını eski çağ Yunan ve Roma sanatından alan klasik sanat'da statiklik, sadelik, planlılık ve oranların uygunluğu açıkça görülebilir.

Mimari alanda pariste'ki Madlen Kilisesi önemli bir özelliktir. Jacques Louis David (Horas Kardeşlerin Yemini ve Marat'nın Öldürülmesi) ve Torvaldsen'nin (Lüsern Aslano) yapıtları bu dönemin önde gelenleridir.

Romantizm: XVIII. Yüzyıl (1815-1875): Romantizm, yaratıcısı esin kaynağını antik dünyanın klasik kültür yapıtlarından değil, kişinin kendinde, duygularda, duygularda ve düş gücünde bulur. Soyut temel ilkelerin karşısına, güvenli olmayan yaşam gerçeğini, doğanın durmayan kalp atışlarını ve tarihin dramatik akışını koyar. Sanatçının Doğay bir araç olarak kullanıp, bir birey olarak kendini anlatmasında, duygularını dile getirmesinde bulur. Bu dönemde özellikle manzara

resminde doğacı bir eğilim Avrupa'ya yayıldı.

Tüm bunların yanı sıra XIX. yüzyıl Avrupa'da siyasal ve ekonomik açıdan büyük değişkenlik ve değişmelerin başladığı dönemdir. Bunlardan siyasal bir kimlik taşıyan Eugene Delacroix (Dantenin Kayığı ve Hürriyet) ve Francisco Goya (Üç Mayıs Katliamı ve Dödüncü Carlos ve Ailesi) en tanınmış sanatçılardır.

Sonuçta sahip olduğu içerik ne olursa olsun özgürlük, kardeşlik, devrim kavramları romantizmin kalıtıdır; sanat ve siyasetin günümüzdeki büyük eğilimleri, romantizmin içinde önemli bir rol oynadığı bir tarih olmaksızın ortaya çıkmazdı (Claudon, 1994).

Realizm: XIX. Yüzyıl (1850-1900): XIX. yüzyılda özellikle Avrupa'da büyük değişkenlikler görülür. Fabrikaların kurulmasıyla endüstrileşmenin getirdiği yeni bir dünya, çeşitli toplumsal sınıflar ve bunun ardından seslerini duyurmaya çalışan insanlar yeni bir yönlenmeye zorlanmakta, yeni gerçeklere uyması istenmektedir.,

Delacroix, realist sanatçının özelliğini şöyle belirtiyor; “Her sanat yapıtı,daima bir idealin ifadesidir; fakat bir realist sanatçı için bu ideal gerçeğe temas edince adeta dolaysız olarakdoğar” (Muller,1972)

Dönemin önemli sanatçıları, Gustave Courbet (Taş Kıranlar), Jean François Millet (Angelus ve Başak Toplayan Kadınlar) ve Camille Corot (Peyzaj)'dur.

İzlenimcilik-Empresyonizm: XIX. Yüzyıl (1880-1900): Empresyonizm (İzlenimcilik) 19.yüzyılın ikinci yarısıyla 20.yüzyılın ilk çeyreğinde Fransa'da başlayan ve daha sonra diğer ülkelere yayılan bir sanat akımıdır. Empresyonizm “bir izlenim uyardığı duyumların, duyulduğu biçimde üretildiği bir resim yöntemi”.

Empresyonist sanatçı, genellikle bilinen kurallara aldırmaksızın kendi kişisel izlenimlerine göre nesneleri resmetmeyi amaçlıyordu. Empresyonistler birbirinden ayrı, tek fırça vuruşlarıyla ve saf prizmatik renkleri kullanma tekniğiyle açık havada resim yapmışlar. Amaçları ışığın değişen etkilerini yakalayıp, bunu canlılıkla doğaya yakınlıkla ve yoğunlukla yansıtmaktı (Serullaz,1991).

Bu alanda etkili sanatçılar arasında C.Monet, E.Degas, P.Cezanne ve A.Renoir sayılabilir

1.3. Sanat Eğitimi Tarihi

Sanat eğitimi Türkiye’de Batıda olduğu gibi hemen hemen aynı yolu izlemiştir; önceleri alan-odaklı olan sanat eğitimi, daha sonra çocuk-odaklı öğretime kaymış, bu kuramda, ‘Özgür anlatım’, ‘Kendini anlatma’ gibi kavramlar sanat eğitiminde belirleyici olmuştur (Kırıçoğlu, 1991).

1930-1960’lı yıllar arasında ‘Özgür anlatım’, ‘Doğal gelişim’, ‘Yaratıcılık’ programların her ülkede vazgeçilmez hedefleri haline gelmişti. Bu dönemde uygulanan sanat eğitimi programları ‘Yaygın’ olarak tanımlanabilir. Kapsamlı ve çok amaçlı sanat eğitimi kurumları o dönemin ürünleridir.

Çoğunlukla eğitimciler (Arnheim, 1960) uygulamalı çalışmaların görsel algı gelişimi ve duygusal ayırmsama süreci ile gelişebileceğini savunuyorlardı. 1960 lı yıllara kadar ulaşan bu görüşlerin etkisi bugün de sürmektedir. 1960 lı yıllarda sanat eğitimine yeni bir bakış açısı getirildi. O yıllarda ilk kez sanatın öğretiminden söz edilmeye başlandı. Bu bilişsel yaklaşım daha sonra sanat eğitiminde disiplin-odaklı

programları gündeme getirdi (Barkan, 1955). Bu yaklaşım, sanat eğitiminde estetik, sanat tarihi, sanat eleştirisi ve uygulamalı çalışmaları bir arada öğretmeyi hedefleyen kapsamlı programlara doğru geliştirdi.

Wilson'lar (1977) ortaya attıkları kopya kuramı ile eski tabuları yıktılar. Antropolojide ve sosyolojide yeni gelişmelerle çok kültürlü sanat eğitimi, sanat ve toplum ilişkisi araştırmaları çalışmalarda başat oldu (McFee, 1986). Bu bağlamda kültürel okur-yazarlık önem kazandı. Gilbert Clark ve Enid Zimmerman (1987) yetenekliler için bir program önerdiler. Yaşam boyu öğrenme, beşikten mezara sanat eğitimi yaygınlaştı.

1.3.1. Türkiye'de Sanat Eğitimi Tarihi

Bir milletin sanat eğitiminin temelleri incelenirken, uygarlık tarihinden bağımsız düşünmenin zorluğu inkar edilemez. Farklı çağ ve dönemlerde sanata çeşitli anlamlar ve roller yüklense de toplumların uygarlık tarihlerinin sanat tarihleri ile paralel geliştiği söylenebilir. "Gelişen uygarlıklara paralel olarak sanatın üstlendiği çok önemli görevlerin başında ise "eğitim" gelmektedir, genel eğitim içinde 'Sanat Eğitimi'nin Türkiye'deki tarihsel sürecine dair tespitlere bakıldığında, Türklerin Orta Asya'da ilk kez görüldükleri yüzyıllardan, Cumhuriyet dönemine kadar güzel sanatlara ve bunun eğitime önem verdikleri görülür" (Özsoy, 1996a:111).

Aslanapa'ya göre, Güney Sibirya'da Altay dağları eteklerindeki Pazırık'ta Rus arkeologu 3 Rudenko tarafından açılan MÖ. IV. ve III. yüzyıldan kalma kurganlarda Hunlardan birçok eşya ve buzlar içinde binlerce yıl bozulmayan insan ve hayvan ölümleri bulunmuştur. Kurganlardaki Pazırık halılarında görülen insan ve hayvan

desenleri ile bitkisel ve dekoratif motiflerin plastik etkileri, bu resimlerin sanatçılarının güzel sanatlara ilişkin becerilere sahip olduklarını göstermektedir. Türkler bu dönemlerden İslamiyet öncesi döneme kadar geçen yüzyıllarda heykel, resim, duvar resimleri, minyatür, seramik, mimari gibi birçok alanlarda estetik bir duyarlılıkla sanatsal yetkinliklerini sergilemişlerdir. Bu sanat ürünleri her ne kadar çoğu zaman devlet erkinin ya da dinî yönelimlerin etkisiyle yapılmış olsa bile estetik kaygılardan uzak olduğu söylenemez (Aslanapa, 1993).

Karahanlılar'dan başlayarak İslamiyet sonrası Türk kültür ve sanatında, yeni dinin etkisiyle sanatsal alanın ilgi odağında başkalaşımalar görülmüştür. Cami, medrese, köprü, saray, kervansaray vb. mimari yapılar; heykel yerine bitkisel motifler ağırlıklı üç boyutlu tas işlemeciliği türünde mimari süslemeler; resimden çok minyatür; grafiksel tasarımlar anlamında hat ve tezhip sanatı; figüratif desenli çini, cam, maden isleri ve seramikler daha çok önem verilen sanatsal etkinlikler olmuştur. Bugün birçok müzeler ve kütüphanelerde mükemmel minyatürlerle resimlendirilmiş tıp, astronomi ve diğer tabii ve sosyal bilimlerle ilgili illüstrasyon (kitap resimleme sanatı) niteliğinde el yazmalar vardır. Selçuklu hükümdarlar, günümüz atölyeleri anlamında "Nigarhane" ve resim enstitüsü anlamında Nakkashane'ler yapmışlardır (Alakus, 1997: 2).

Bu kurumlarda sistematik bir sanat eğitiminden çok usta-çırak ilişkisine dayanan bir öğretim anlayışı egemen olmuşsa da bunlar sanat eğitimi adına önemli sayılabilir.

Türk resim sanatının geçmişine bakıldığında, objeden uzaklaştırılan ve non-figüratif resmin kaynağı olan arabeskler, mimariye ve yan birimlerine uygulanan

yazılar, tasa nakıs gibi islenerek sabır, hüner ve estetik kokan eserlerin tümünün çağdaş resim sanatımızda bir alt yapı özelliğinde olduğu görülecektir. Sanatsal bir gelişim ve değişim ansızın olamayacağından, Türk sanat eğitimindeki gelişmenin yavaş seyretmesi de doğal karşılanabilir.

Bu bakımdan Tansug' un dediği gibi , "Tarihsel Türk sanatının özellikle İslami çağlarda gerçekleşen özgün biçim verileri, yenilenme süreci içine bir etken unsur olarak sızmışlardır (Tansug, 1993:11).

1.3.2. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Türk sanatının, 1700'den itibaren Batı'ya yönelmesiyle birlikte, saraya yabancı sanatçıların yerleştiği bilinmektedir. O dönemlerde, sarayda usta-çırak ilişkileriyle süren sanat eğitimi, babadan oğula, ustadan çırağa devam ettirilmiştir.

Osmanlı devletinin çöküşünü engellemek düşüncesiyle, Batılılaşma eksenli hareketler içinde hem askeri hem eğitim içerikli bir takım yenilikler baslarken, resmi ve sivil okulların programlarına resim dersi de eklenmiştir. Etike Batılı anlamda resmin okul programlarına girişine ilişkin olarak (Etike, 1991:24), "Ordunun teknik alanda gelişimini sağlayacak bir araç görevini üstlenerek Türkiye'ye giren resim" derken, Akyüz bir Askeri Deniz Okulu olarak 1776'da açılan Mühendishane-i Bahri-i Hümayun, günümüzün ilk ve kısmen ortaöğretim düzeyinde olup, ilk iki yıl resim derslerinin de verildiği bir okuldur, demektedir (Akyüz, 1997:5).

1793 yılında, Mühendishane'de ve Harbiye Mektebi'nde, doğa gözlemine bağlı resim derslerinin programa alınmasıyla birlikte, sanat eğitimi, gerçek anlamda başlamış oldu. Harbiye ve Askeri İdadi Mektebi'ndeki ilk sanat dersleri, daha çok

mesleki gaye ile programda yer almış olsalar bile, bugün ulaşılan seviyenin ilk hareketleri olması bakımından önemlidir.

1795'te açılan Mühendishane-i Berri-i Hümayun' un ders programında hat sanatının yanı sıra resim dersi de konulmuştur. Bu kapsamda resim dersleri doğa gözlemine bağlı olarak sürdürülmektedir. 1834'te açılan Mekteb-i Fünun-ı Harbiye'nin ders programında da resim dersine yer verilmiştir. Bu okullardaki resim dersi etkinlikleri, her ne kadar askeri amaçlı bir haritacılık ve teknik resim niteliğinde ya da mesleki alan gelişimi bile olsa, sanat eğitimi bakımından zemin hazırladığı söylenebilir.

İlk olarak 1835'te resim eğitimi için Mühendishane-i Berri-i Hümayun' dan yurt dışına gençler gönderilmeye başlanmış ve 1851-52 öğretim yılından başlayarak mezunlarına altı yıl süre ile "Ressamlar sınıfı" gibi bölümlendirmeye giderek resmin gelişmesinde bir alt yapı olmuştur (Renda, 1980:21).

İlk Türk ressam, Mühendishane ve Harbiye'de okumuş subaylar arasından çıktığından, bu okulların aynı zamanda Türkiye'deki resim öğretimi veren ilk kurumlar olmalarından ve mezunlarının resim öğretmeni olarak görevlendirmelerinden dolayı Türkiye'deki sanat eğitimi ve öğretiminde çok önemli görevler üstlenmişlerdir. "Güzel Sanatlar Akademisi kurulana dek ve sonraki yıllarda bir süre daha, okullarda resim dersleri bu öğretmenlerce yürütülmüştür" (Etike, 1991:26).

Tanzimat döneminde kurulmaya başlanıp sonra çoğalmaya başlayan Rüştîyelerin iyi bir öğretim düzeyini yakalayabilmeleri, iyi yetişmiş öğretmenlerin varlığına bağlı idi. Bu amaçla "Öğretmen Okulları" işlevi ile ilk defa 1848'de

"Darümuallimin-i Rüşdi" açılmıştır. Bu açılış, Akyüz'ün belirttiği gibi, "Türk eğitim tarihinde ve Tanzimat döneminin sivil okullar açılması atılımında çok önemli bir olaydır" (Akyüz, 1997:154).

1862'de açılan "İlköğretmen Okulu" ve 1870'de açılan "Kız Öğretmen Okulu" da Tanzimat döneminin yeni anlayışla öğretmen yetiştiren kurumlarından. Tüm bu öğretmen okullarında, içinde resim derslerinin de bulunduğu batılı anlamda modern programların uygulandığı görülür. Çağdaş batı uygarlığını örnek alan kültür değişimi sürecinde sivil okulların da açılmaya başlandığı bu dönemde "İstanbul'da Galatasaray Mekteb-i Sultanisi (1869), Darüşşafaka Lisesi (1873) gibi okullarda Batı dili öğreniminin yanı sıra, resim derslerine de ağırlık verilmiştir" (Tansug, 1993:53).

Askeri liselere öğrenci yetiştirmek gayesiyle açılan "Askeri Rüştiye Mektepleri" ne 1869'dan itibaren Serbest Resim Dersleri konulmuştur. Askeri okulları bitirenler arasından resme yeteneği belirlenenler, bu okullarda sanat eğitimcisi olarak görevlendirilmiştir. Dört yıllık öğrenim süresi olan Mense-i Muallimin okulunda resim öğretmeni yetiştirilmiştir (Özsoy, 1996a:112).

I.Meşrutiyet döneminde Rüştiye ve İdadi'lerin ilk beş yılındaki ders programlarında, güzel sanatlar içerikli Hüsn-i Hat ve Resim dersi okutulmakta iken, Darümuallimat denen Kız Rüştiyelerinin üç yıllık öğretiminde de Resim dersi okutulmaktadır (Akyüz, 1997:202-215).

II. Meşrutiyet'te 1913'te çıkartılan "İlköğretim Geçici Kanunu" ile altı yıl olarak zorunlu kılınmış olan ilköğretim programında olduğu gibi, ortaöğretim anlamındaki Erkek ve Kız Sultanilerinde de resim dersine yer verildiği görülmektedir. Rüştiye ve idadilerdeki resim derslerinde litografi (Tasbaskı)

teknikleriyle figürlü figürsüz modeller ve manzaralardan kopyalar yapılırken, ezber ve hayalden resimler ya da doğaya bakılarak resimler yapılamazdı. Buna karşın günümüz Mesleki ve Teknik liselerine benzer özellikteki sanayi mekteplerinde ise, geometrik motifler ve özellikle arabesklere dayalı programlar yürütülmekteydi (Özsoy, 1996a:114).

Ülkemizde, Cumhuriyet öncesi ilk sanat eğitimi hareketleri içinde, bugünkü akademik seviyede kurulmuş olan Sanayi-i Nefise Mektebi (Güzel Sanatlar Akademisi/bugünkü Mimar Sinan Üniversitesi)'nin haklı bir yeri vardır. 1883 yılında Osman Hamdi Bey tarafından kurulan Sanayi-i Nefise Mektebi'nin müdürlüğüne, 2 Aralık 1883 yılında, hükümetin kararıyla yine kendisi atanmış, 24 Şubat 1910'da ölene kadar bu görevde kalmıştır. Bu okulun kurulmasıyla birlikte askerî ressam, yerlerini yavaş yavaş bu okullardan mezun olan sivil sanatçılara terk etmişlerdir. Böylelikle ilk defa resim öğrenimi sivillere geçmiştir.

1.3.3. Cumhuriyet Sonrası Dönem

Atatürk'ün sanat ve eğitim sorunlarına yaklaşımı ve oluşturduğu devlet politikası ile özellikle resim sanatçıları güçlerini birleştirerek oluşturdukları birlikler ile Türk Sanatı'nı olgunlaştırmaya çalışmışlardır. Bu amaçla 1921'de Türk Ressamlar Cemiyeti kurulmuştur. 1924'den itibaren ise, bilgi, birikim ve deneyim kazanma yanında Avrupa sanatını kaynağında inceleyebilmek amacıyla yurt dışı birçok sanatçı burslu olarak gönderilmiştir.

1926 yılında Türk Sanayi-i Nefise Birliği daha sonra da adı değiştirilerek Güzel Sanatlar Birliği ve 1928 yılında da Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği kurulmuştur.

1925 yılından itibaren, örgün eğitimde resim, el işi ve müzik derslerinin koyulması ve yaygın eğitimde 1932 yılında açılmaya başlanan Halkevleri ve daha da kabarık sayıdaki Halkodaları ve nihayet Halk Eğitim Merkezleri, sanat eğitimi geniş kitlelere götürmeyi amaçlıyordu. Halkevleri, güzel sanatlar yoluyla vatandaşları çalışmaya yöneltmek, yurdu güzelleştirmek, güzel sanatları sevdirmek ve yaymak için kurulmuştu. O yıllarda, sanatçıların eserlerini sergileyebileceği sanat galerilerinin bulunmaması sorununa çözüm getiren Halkevleri'nin, sanatımızın desteklenmesi ve geliştirebilmesi yolunda önemli bir yeri vardır. 1950'de altmış üç ilde 477 Halkevi ve 4332 Halkodası varken, çok partili döneme geçişte Halkevleri kapatılmış ve Kız Enstitüleri'ne öğretmen yetiştirmek amacıyla Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulları'na dönüştürülmüştür.

Cumhuriyetle birlikte eğitimde, kültürde, sanatta çok yönlü bir gelişmeyi hedefleyen Türkiye, yurt dışından birçok eğitim uzmanı getirtmiştir. Bunlardan J. Dewey'nin raporu 1926 yılında uygulamaya koyulmuştur. Bu raporda sanat eğitimi açısından şu görüşlere yer verilmiştir;

Okullarda, bütün donanımlarıyla birlikte resim ve iş atölyeleri kurulmalı.

Yükseköğrenime devam etmeyecek kişiler için, kendilerine bilgi ve beceri kazandıracak uygulamalı çalışmalara özellikle de el işlerine önem verilmeli.

Bu rapor doğrultusunda, ortaokullara öğretmen yetiştirmek amacıyla 1926 yılında Ankara'da Gazi Öğretmen Okulu (Gazi Eğitim Enstitüsü) açılır ve ilk, orta lise Resim-İş programları değiştirilir; okullarda resim-iş atölyeleri ya da odaları kurulur. Daha sonra 1932-1933 öğretim yılında, Gazi Öğretmen Okulu bünyesinde Resim Bölümü açılır. Batı'da gelişen El İşleri Hareketi olarak bilinen bir akımın

etkisiyle daha sonra Resim Bölümünden bağımsız İş bölümü kurulur. Daha sonra iki bölüm birleşerek Resim-İş bölümünü almıştır.

Milli Eğitim Şuralarının bazıları, Türkiye'deki sanat eğitiminin yapılandırılması çalışmaları doğrultusunda önemli bir yer tutar. Bunlardan 1949, 1962, 1974 ve 1981 Milli Eğitim Şuralarında sanat eğitimine ayrı ayrı yer verilmiştir. 1962'deki yedinci şurada, eğitim, kültür ve sanat konularına geniş yer verilerek, Kültür İşleri ve Güzel Sanatlar Komisyonunun hazırladığı raporda dile getirilen önerilerle, sanat eğitiminin bazı temel ilke ve amaçları benimsenmiştir. 1974'deki dokuzuncu şurada da, ortaöğretim kurumlarında öğrencilerin ilgi ve isteklerine göre seçecekleri kol faaliyetleriyle sanat eğitiminin desteklenmesi öngörülmüş; lise ve dengi okullarda da sanat eğitimi dersleri seçmeli dersler arasına konulmuştur.

1991 yılında, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı bünyesinde oluşturulan Resim Dersi Öğretim Programlarını Geliştirme Özel İhtisas Komisyonunca hazırlanıp daha sonra kabul edilen İlköğretim Kurumları resim-İş Dersi Öğretim Programı, 1992-1993 öğretim yılından itibaren denenip geliştirilmek üzere uygulamaya konulmuştur.

Son olarak da, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) ve Dünya Bankası'nın 1994-1997 yılları arasında yürüttüğü Milli Eğitimi Geliştirme Projesi çerçevesinde, eğitim fakültelerinin yapılanması yeniden düzenlenmiş, Resim-İş Bölümleri, Müzik Eğitimi Bölümü ile birlikte, kurulan Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünde; Sınıf Öğretmenliği Bölümleri de yeni kurulan İlköğretim Öğretmenliği Bölümünde Anabilim dalları olarak yer almıştır. İdari yapılanmanın yanı sıra, her iki bölümdeki sanat derslerinin yarıyıllara göre ders dağılımları, kredileri ve içerikleri de değiştirilmiş ve 1998-1999

öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur.

1.4. Sanat Eğitimi Nedir?

Sanat, insanın doğasının bir gereğidir. Toplumsal yaşamın en önemli boyut ve unsurlarından biridir. İnsan olmanın gereği varlığının bir ifadesidir. Dolayısıyla insan yaşamında formal bir sanat eğitimi olmadığını düşünsek bile sanatsal belirtiler amatörce veya sponten bir şekilde, insanın doğasından kaynaklanan bir içtepi olarak kendini gösterecektir.

Temel sanat eğitimi genel anlamda deneysel olarak düşünülmektedir. Bir sistem olarak algılama ve düşünüşünce ürünlerini yansıtmaya yetisini kapsar, amaçlar. Deneyler arttıkça onunla eşdeğer olan düşünce, algılama yetisi de uygun koşullarda gelişerek anlam kazanır. Bu deneylerin, uygulamaların amaçlanan niteliklere uygun, düzeyli bir şekilde geliştirilmesi, bireyin aldığı kurumsal estetik eğitimle doğru orantılıdır(Artut, 1994)

20.yüzyılın başından bu yana sanat eğitimi kavramı, kavramsal ve genel anlamda, sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan,okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlamaktadır.(San,2003:16)

Sanat eğitimi, görsel sanatların eğitimi ve öğretimiyle ilgilenir. Bu öğretimin kapsamı içinde, uygulamalı çalışmalar, sanat eseri inceleme, eleştiri, sanat tarihi ve estetik yer alır.

Sanat eğitiminin farklı tanımları yapılmıştır;

Gökaydın'a göre; “sanat eğitimi öğrencilerin estetik duyarlılığını geliştiren, kendi güçlerini ve önemli görsel gerçekleri tanımalarında önderlik eden, düşünme güçlerini artıran sosyal alışkanlıklarını ve yaratıcı bireylerin oluşmasını sağlayan bir eğitim sistemidir” (Gökaydın,1990)

San'a göre; “Sanat eğitimi; güzel biçimler, bir zevk eğitimi olmasının yanı sıra, özgün ve çağdaş düşünceler üretmeyi öngören bir yaratıcı zihinsel etkinlikler süreci olarak görülmektedir (San, 1984:6). Buradaki amaç kendine güvenen bireylerin yetişmesi, bağımsız ve özgür düşüncenin verilmesidir.

Yetkin'e göre; “Sanat eğitimi bir çeşit ahlak eğitimidir” (Yetkin, 1962:61). Bu tanım, insanın yetişmesinde, kişiliğin olumlu yönde gelişebilmesinde sanat eğitiminin ne denli önemli olduğunu ifade etmektedir.

Gençaydın'a göre; Sanat eğitim yalnızca yeteneklilerin eğitimi için bir lüks değil, herkes için gerekli olan bir kişilik eğitimidir. Burada sanat eğitiminden amaçlanan, sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim değil, bireyin sanat yoluyla eğitimi, yani bireyin estetik eğitimidir. İnsanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak koşulları hazırlayan ve bireyin sağlıklı bir kişilik kazanmasını sağlayan bir etkinliktir (Gençaydın, 1990:44).

Kırıçoğlu'na göre; “Sanatın kişiye kazandırdığı bir başka boyut taratıcı eylemin yine değeri kendinden kaynaklanan mutluluk duygusudur. Bu hazzı aynı zamanda yaratmanın bir güdüsü olarak çocuklara tattırmak sanat eğitiminin bir başka amacıdır.” (Kırıçoğlu, 1991:57)

Mengüşoğlu'na göre; “sanat objesi, en başta insanla, insan ilişkileriyle, insanın

duyumlarıyla, onun varlık dünyasındaki yeriyle, insanın her çağ ve durumda içinde bulunduğu durumla ilgilidir”. Tasarım, resim, fotoğraf, çevre tasarımı, mimari, heykel, bale, tiyatro gibi bir çok sanat dallarını kapsayan bir sanat eğitimi bireyin estetik, sosyolojik, psikolojik yönlerinin en iyi şekilde gelişmesini sağlayacaktır. Olumlu bir kişilik gelişimi gösteren kişi topluma faydalı, yaratıcı fikre sahip, diğer bilim dallarına ilgili ve başarılı olacaktır (Mengüşoğlu,1997:216)

Buyurgan’a göre; “Sanat eğitimi; özgür, barışçı, insancıl, yaratıcı, toplumu ile bütünleşmiş, değişen şartlara göre kendini yenileyebilen, geleceğin izlerini yansıtan çocukların yetişmesi için vazgeçilmez bir dünyadır” şeklinde tanımlamıştır (Buyugan,2001)

Türkdoğan’a göre; Sanat eğitimi daha genel bir çerçeve içinde ele alındığında bireyin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmede yetenekleri ve yaratıcılık gücünü estetik bir düzeye ulaştırmak amacı ile yapılan tüm eğitim çabasına “Sanat Eğitimi” denilebilir (Türkdoğan, 1984).

Erinç’e göre; Sanat eğitimi insanlarda duyarlılık sınırlarını zorlar, o sınırların daha genişlemesini olanaklı kılar. Bu yolla insan kendini bir kez de bu yönü ile tanıma olanağı bulur ve kişi olma, olabilme yolunda daha bilinçli ilerler (Erinç, 1998)

Sanat eğitiminin örgün ve yaygın eğitim içindeki tanımını şöyle yapmak mümkündür: Kişinin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmek, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir seviyeye ulaştırmak amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümü.

Sanat eğitimi; sanatçı yetiştirmeye değil, yetiştirmek durumunda olduğu her kişiyi yaratıcılığa yöneltip, onun bilgisel, bilişsel, duyuşsal ve duygusal eğitim ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir.

İnsanın genel eğitimini bir bütünlük içinde düşünürsek, sanat eğitimini genel eğitimin bir parçası olarak kabul edilebilir. Ancak, sanatın bir özgünlük ve bireysel yaratıcılık olgusu olduğunu dikkate alırsak, sanat eğitiminin kendine özgü çok özel yasalarının ve ilkelerinin varlığını da kabul etmek zorundayız. Bu nedenle sanat eğitiminin eğitim dizgesi içerisindeki yerinin çok iyi belirlenmesi gerekiyor (Gençaydın, 1990)

Bu anlamda sanatın eğitimsel yönünü aşağıdaki şekli ile sınıflandırabiliriz

Görsel Eğitim	GÖRME BECERİSİ	=Tasarlama yetisi
Plastik Eğitim	DOKUNMA, ALGILAMA	=Dizayn etme
Duyuşsal Eğitim	KULAK-SESLERİ TANIMLAMA	=Kulak eğitimi
Ritmik Eğitim	DANS, DRAMA	=Ritmik beceriler, hareket
Bilişsel Eğitim	KONUŞMA-DÜŞÜNME YETİSİ	=Kelime dağarcığının gelişimi
İş Eğitimi	ÜÇ BOYUT KAVRAMI	=El becerilerinin gelişimi

1.4.1. Sanatsal Öğrenme

Genel anlamda sanatsal öğrenme, kişi ile yapıtı(ürün-model) arasında gelişen yaratıcı etkinlikler sürecidir.

Eğitim kurumları bağlamında, sanatsal öğrenme, öğretici ile öğrenenin (öğretmen-öğrenci) arasında önceden programlanmış estetiksel etkinlikler çerçevesinde oluşan anlamlı, amaçlı ilişkilerle gerçekleşir. Sanatsal etkinliklerde

öğrencilere kazandırılacak istendik davranışların oluşturulmasında onların gelişim ve hazır bulunuşluk düzeylerine uygun program içeriklerinin oluşturulmasıyla ilişkilidir.

Kalıcı sanatsal öğrenme süreci genellikle şu aşamalardan sonra oluşabilir

Anlamak-Sezmek (Kavrama)	SANATSAL ÖĞRENME
Görmek-Fark Edilmek (Ayrıntıları Belleme)	
Uygulamak-Üretmek (Yaratma Eylemi)	

Sonuç olarak insan, aslında hiçbir öğrenme teorisi ya da öğretme modeli olmadan da öğrenebilmektedir. Nitekim bireyin konuşmayı ve yürümeyi öğrenmesi gibi sanatsal öğrenme de kendi iç dinamiği içinde bağımsız olarak belirli ölçülerde gelişebilir.

Ayrıca sanatsal öğrenme olayının iyi bellenmesi, tanınması ve öğretme modellerinin amaç ve anlamına uygun bir şekilde kullanılması öğrenmeyi daha etkili, daha kalıcı kılmakla birlikte günümüzde verimli olmayan geleneksel öğretim tarzı ile mümkün olmayan bazı kavram ve becerilerin öğrenilmesi de sağlanılabilir.

1.4.2. Sanat Eğitiminin Amaçları

- Sanat eğitimi; kişiye estetik yargı yapabilme konusunda yardımcı olmayı amaçlarken, yeni biçimleri hissedip, eğlenmeyi ve heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi öğretir
- Sanat eğitimi, her yaştaki birey için gereklidir ve insan hayatında önemli bir yer tutar.

- Sanat eğitimi; bireyin yaratıcı güç ve potansiyellerini eğitmek, estetik düşünce ve bilinci örgütlemek için gereklidir.
- Sanat, bireyin sosyal ilişkilerini ayarlamasını, işbirliği ve yardımlaşmayı, doğruyu seçme ve ifade edebilmeyi, bir işe başlayıp bitirme sevincini tatmayı, üretken olmayı sağladığı için gereklidir.
- Sanat eğitimi, gözlem yapma, orijinalite buluş ve kişisel yaklaşımları destekler, pratik düşünceyi geliştirir. Olayları, olmadan da beyinde gerçekleştirebilme gücünü artırır. Bireyin el becerisini geliştirir ve sentez yapmasına yardımcı olur
- Sanat eğitimi, hayal gücünü çalıştırarak, dramatize edip canlandırarak, güçleri geliştirecek yaratıcı çabayı yönlendirmek için gereklidir.
- Sanat eğitimi rastlantısal olarak kimi yönelişleri, kimi becerileri ya da yetenekleri ortaya çıkarabilirse de, sanat eğitiminin salt temel amacı bunlar değil; hayatı değerli kılmak ve ondan zevk almayı sağlamaktır. Yani sanat eğitimi; insanı hedef alan ve onun mutluluğu için, insan anlayışına uygun nesiller yetiştirmeyi amaçlar.
- Sanat eğitimi; her bir sanat eserinin hedeflediği seyircide, dinleyicide, okuyucuda estetik kaygı meydana getirmeyi; zihnin bir boyutu olan sanatsal zekânın beslenmesi ve geliştirilmesini, bununla birlikte ona, insana bağlı değerleri iletmeyi hedefler.
- Sanat eğitiminin bir başka işlevi de, sanat eserlerine olduğu kadar, çevreye ve her türlü görsel nesneye, estetik ölçütlerle ulaşmayı

sağlamaktır.

1.4.3. Sanat Eğitiminin Amaçları

Sanata ilişkin en önemli özellik anlatıdır. Kişinin iç görüşü, imgeleri, düşünceleri ve duyuları sanat ile görselleşir. Bu çok öznel olan durumun dışa dönüşmesi, somutlaşmasını başkalarına anlatmasında insan için önemli bir gereksinmedir.

Günümüzde çağdaş sanat eğitiminin ana amacı öğrenciyi, kapasitesi doğrultusunda entelektüel, duygusal ve sosyal gelişme açısından destekleyerek onun kişisel istemlerine yanıt verebilme çabasını hedefler. Ayrıca sanat sadece estetik amaçlarıyla değil, eğitici ve öğretici amaçları da bu anlamda düşünülmesi gereken önemli bir konudur. Bu genel amaçlarının yanı sıra çağdaş sanat eğitiminin belirli özel amaçları vardır.

- Sanat aktivitelerinin ve yaratıcılığın doğasını tanımaları ve benimsemeleri
- Duygusal, duyuşsal ve bilgisel entelektüel etkinliklere bağlı artistik becerileri kazanmaları
- Sanatsal etkinliklerle ilgili ortaya çıkan düşünce ve hareket özgürlüğü ile ilgili bazı olasılıkları öğrenmeleri
- Görme, ayımsama (görsel duyarlılığın gelişimi) ve görsel olan her şeyin netleştirilmesine olanak sağlayan aktif bir algılama işlevi olduğu şeklinde beceri kazanmaları. Sanat yapıtlarını değerlendirebilecek, onları ayımsayabilecek nitelikli, sanat tarihi ve estetiksel bilgi birikimine sahip

olmalarını sağlamak

- Günümüzün en önemli sorunlarından biri olan “çevre” kavramının ne anlama geldiğini anlamalarını, yetişkin bir birey olarak onun geliştirilmesi için duyarlı olmalarını, sorumluluk alabilmelerini sağlamak
- Araştıran, inceleyen, sorgulayan, hoşgörülü, geniş, özgür düşünceli bireylerin yetişmesine olanak sağlamak
- Toplumsal ve kültürel yaşamda kendine güvenen katılımcı, sorumluluk sahibi, üretken kişiliklerin oluşumuna katkı sağlar.

Sonuç olarak çağdaş sanat eğitimi bağlamında çağdaş insan; bugünü anlayan, geleceğe bakabilen, sanat tarihi, estetik ve günümüzün sanatı hakkında yorum yapabilecek düzeyde bilgi sahibi insandır. Ayrıca sanat, insan yaşamıyla bütünleştiğinde, insanların daha bilinçli ve duyarlı olacağı, geniş boyutlu düşünebileceği, yaratıcı kişiliğe yatkın ve güzeli algılama yetilerinin gelişmiş olacağı bir gerçektir. Dolayısıyla çağdaş insanın gelişmesinde sanat eğitiminin önemli bir rolü olduğu artık kabul edilmelidir.

1.4.4. Sanat Eğitiminin Gerekliliği

Sanat eğitiminin amaç ve gerekliliğinin özünde insan ruhunun yüceltilmesi, insanın özgürleşmesi bireyin ruhsal gereksinimlerinin doyurulması, dengeli, çağdaş, duyarlı bir toplum yaratılması çabası güdülür. Sanat eğitimi bireylere özgür anlatım olanakları sağlar.

Sanat eğitimi, bir çerçeve içinde, bireylerin yeteneklerinin işletilip, yaratıcı,

kendine güvenli, üretken, estetik duyguları geliştirilmiş kişi olmalarını amaçlarken, genelde aynı niteliklere sahip, uygar bir toplum yaratma düşünün de sanat ve iş eğitimi ile gerçekleştirilebileceğinin bilinmesi gerekir. Sanat eğitimi, genel düzeyleri nasıl olursa olsun tüm toplum ve ülkeler için kaçınılmaz bir gereksinimdir. Hızla gelişen, sanayileşen, kentleşen toplumların bireylerinde görülen ruhsal rahatsızlıkların arttığı ve bunların kökeninde makineleşmenin yarattığı, tek düze hızlı yaşam ve elektronik cihazların egemen oluşu, dolayısıyla kişilerin deşarj olma olasılıklarının bulunmaması etken olmaktadır.

Dünyada toplumların genel amaçları uygarlaşmaya yöneliktir. Bu nedenle sanat ve teknoloji sürecinde geçme koşulu kaçınılmaz bir gerçektir. Böylelikle günümüzde duyarlı, dengeli ve sağlıklı bir toplumun en önemli koşullarından birisi “sanat eğitimidir”. Herbert Read, konuya ilişkin bir yapıtında sanat ve eğitimin gerekliliğini “sanat hayata uygulanan öyle bir mekanizmadır ki, onsuz toplumlar dengelerini kaybederler” özdeyişi ile vurgulamaya çalışır. Toplumsal yaşamın ayrılmaz bir parçası sayılan sanat, toplumsal ilerleme ve göstergeler hangi düzeyde bulunursa bulunsun güncelliğini ve canlılığını korur. Sonuçta sanat eyleminin, insan çabasının tümüyle insanın dünyada bulunuşu ile ilgili bir çalışma türü olduğu sonucunu çıkarmak doğaldır.

1.4.5. Sanat Eğitimi Nasıl Olmalıdır?

Sanat eğitimi salt beceriye, yeteneğe dayalı bir eğitim değildir; tarihsel gelişim içinde değişen eğitim politikasına paralel olarak önemini korumuş ve gelişmiştir. Türkiye’de bugüne kadar uygulanan programlar, bazı aksaklıklar nedeni ile “Sanat eğitiminin uygulama ağırlıklı mı yoksa kuramsal bilgi ağırlıklı mı olmalı?”

tartışmalarının da etkisi ile tam olarak amacına ulaşamamıştır. Oluşan aksaklıklar, doğal olarak sanat eğitiminin uygulama biçimini de etkilemiştir. Günümüze değin, Türk ve yabancı birçok düşünürün sanat eğitiminin uygulama alanına yönelik farklı yöntemleri ve görüşleri, sanat eğitimi tarihinde yer almıştır. Sanat eğitiminde kesin bir yöntemden söz edilmemekle birlikte, kişinin psikolojik yapısı, araç gereç yeterliği, donanımlı ortam, özgür düşünme gibi ifadeler önem kazanmıştır. En önemli görev ise sanat eğitimcisine düşmektedir. Onun tutum, davranış, deneyim ve alanında iyi yetişmiş olması eğitimi etkileyen faktörlerden sadece birkaçıdır. Sanat eğitimcisi öğrenciye, hayata dönüştürebileceği bilgileri verirken, çevresine göre kendi yöntemlerini de saptayabilmelidir. (Meb,2003)

Sanat eğitiminin bir görevi uygulamalı çalışmalarla öğrencilerin yōğrumsal alana ilişkin sorunlarla ilgili yargılara varmalarını sağlamak ise, ikinci bir görevi de kılğısal ve kavramsal olarak yürütölen görme eğitimi (görmesini öğrenmek) yoluyla öğrencileri bilinçlendirmektir. (San,2003,sf:138)

1.4.6. Sanat Eğitim Yöntemleri

Geçmişten günümüze sanat eğitimi tarihinde uygulanan yöntemler şu şekilde özetlenebilir; Çocuk Merkezci Yaklaşım; küçük çocuğun kendi kendini düzenleyen özgür bir ortamda dinamik bir sistem içinde sanat öğrenmesidir. Bunun için önce yaygın bir programla, bol araç ve gereç ile ve özgür ortamda yüreklendirilmesi gerekir. Görsel Algının Geliştirilmesi, görmeyi öğrenmeyi amaçlar. Algılamada Gelişme; uygulamalı Etkinliklerle Öğrenilmeli; Çocuğun doğal büyümesine bağılı olarak görsel algısı da gelişir. Algısal Gelişme öğretimle de gerçekleşir. Bilişsel, Duyuşsal ve Devinışsel boyutta amaçlanan davranışlar geliştirilmelidir. Disiplin

Merkezci Yaklaşım; görsel sanat alanı ile bilgili her türlü bilgi, beceri, değer öğretim yolu ile öğrenciye kazandırılır. Bu görüşün ön gördüğü öğretim yolları ile sanat eğitiminde derinleşmeye gidilebilir. Deneysel Yaklaşım; çocukların kendi başlarına çeşitli gereçlerle deney yapmalarını, sanatsal süreci yaşamalarını estetik ve sanatsal gelişmede temel almaktadır. Bu yaklaşım “bırakınız yapsınlar” anlayışına dönüştürülmedikçe derslerde okullarda diğer yaklaşımlarla birlikte uygulanabilir (Kırıñoğlu,1991:250-253).

Bütün bu yöntemlerin uygulanabilmesi için; deneyimler, birikimler, donanımlı ortam ve özgür ortam diye belirlenen ön koşulların sağlanması gerekmektedir. Deneyimler, Birikimler: Sanat eğitimcinin alanında çok iyi yetişmiş olması başarıyı önemli ölçüde etkilemektedir. Donanımlı Ortam: Binanın elverişliliği, araç, gereç, teknik ve teknolojik olanakların sağlanması sanatsal yaratmayı olumlu ölçüde etkileyen faktörlerdir. Özgür Ortam: Ancak her çeşit olasılığı araştırmaya imkan tanıyan, her çeşit düşünme biçimine olanak veren, eleştiriye açık özgür bir ortamda, özgür yaratma gerçekleşebilir (Etike 1995, 25-26).

Sanat eğitiminin kendine özgü özel eğitim yöntemleri bakımından düşünüldüğünde diğer alanlara göre uygulama açısından bazı farklılıklar göstermektedir. Sanat eğitimi tek başına deneysel etkinlikler süreci olarak düşünülemez. Öncelikle ön bilgi, öğretim metotları ve eğitimsel yönü ile bütünsel olarak ele almak gerekir.

Sanatın özel eğitimi kapsamlı olmak zorundadır. Çünkü sorun yalnız “öğretmek” değildir. Bu nedenle kullanılan yöntemler de farklıdır. Günümüzün çağdaş sanat eğitimi ve öğretiminde çocuğu; yaratıcı düşünceye, analiz yapmaya, bir

kavram elde etmeye, buluş yapmaya ve bulduğunu değerlendirmeye götürmek yönündedir. Sanatın öğretilebilir boyutundan yararlanırken; doğal evresindeki durumunu dış gerçekle yıkmamaya özen göstererek, ancak onun dışavurumlarında cesaretini artırmaya çalışarak bir sonraki evreye ya da daha yüksek bir yorumlamaya doğru cesaretlendirmek gerekmektedir.

Sanat Eğitiminde Özel Öğretim Yöntemlerinin Genel Amaçları: Sanat eğitimi genel eğitimin önemli bir parçasıdır. Özel öğretim yöntemlerinin genel amaçlarını aşağıdaki şekliyle özetleyebiliriz;

- Estetik, Sanat Tarihi ve Sanat Eğitimi gibi temel kavramların içeriklerini kavrayabilme
- Sanatsal yaratıcılık ve yaratıcılığın geliştirilmesi konusunda bilgi ve deneyim kazanmak
- Sanat eğitiminde araştırma, inceleme, yargılama-sorgulama, değerlendirme-eleştirme anlayışlarını geliştirmek
- Grup çalışma anlayışını kazandırmak, plan yapabilme beceri ve anlayışını kazanabilme
- Sanat eğitiminde teknolojik olanaklardan, yazılı ve görsel kaynaklardan yararlanabilme
- Sanatsal dilin gelişimi ve bu anlayışa ilişkin etkinliklerde bulunmak
- Sanat yapıtlarını değerlendirme ve eleştirme kriterleri oluşturmak, süreç dosyası hazırlayabilmek

1.4.7. Birleştirilmiş Sanat Eğitimi Yöntemleri

Birleştirme nedir?: Birleştirme bir bütün oluşturmak için bağlantılar kurma işlemidir. Birleştirme disiplinler arası öğrenme akışını sağlar. Birleştirme işlemi, konu, tema, kavram ya da öğrencilerin gelişim evrelerine göre, ve her evrede sergiledikleri ilgileri, dönüştürme yetenekleri, ve yansıma becerilerine göre yapılır.

Birleştirme, içerik, denge, öğrencinin düzeyi, kapsam ve önem sırasına göre yapılır.

İçerik, sanat eğitimi programı içinde kaç sanat alanının yer alması gerektiği ile ilgilidir. Örneğin, dört sanat alanını kapsayan eğitim programı, iki alanı kapsayandan daha geniş içeriklidir.

Denge, her konu alanının bu birleşmedeki oranıdır. En ideal denge, her alanın eşit şekilde ele alınmasıdır. Başlangıçta bu zor bir durumdur, çünkü öğrenciler kadar öğretmenlerin de deneyimleri yoktur. Denge, öğretilecek bilgi ve deneyimin verileceği alana göre de ayarlanır. Kimi zaman bir çalışmada eleştiri ağırlık kazanabilir.

İlk uygulamada her alan ile ilgili bir ya da iki uygulama biçimi, öğretmeni daha ileriki anlamlı dengelere götürür. Öğrencilerin sınıf düzeyi de oranın sınırlarını belirler.

Kapsam, birleştirme içinde yer alacak sanat alanındaki bilginin genişliği ve derinliğidir. Kapsama ilişkin kararlar şu sorularla ilgilidir;

- Hangi sanat biçimleri,

- Hangi öğretim araçları,
- Hangi kavramlar,
- Hangi sanat tarihi dönemleri bu eğitim programında yer alacaktır?

Ardıllık, yani sıralama düzeni program içeriğinin öğrencilere sunuş biçimi ile ilgilidir.

Ardıllık genellikle basitten karmaşık etkinliğe doğru ilerler. Ardıllık, bir ders için ele alındığında, dersin basamak basamak gelişmesini, bir ünite içinde yer alan etkinlikler arasında bilgi ve deneyimin kolaydan zora kazanılmasını ve okullar bağlamında alındığında ilkököl, ortaokul, lise gibi sıralamayı belirler (Yolcu, 2004).

1.4.8. Sanat Eğitiminde Temel Yöntemler

Genellikle ülkemizde ilk ve ortaöğretim kurumlarında sanat eğitimi, genellikle branş öğretmenleri tarafından verilmiş olmasına rağmen, sanat öğretiminde bu dersi veren öğretmenlerin sanatsal bilgi birikimi, deneyimi ve ilgilerine göre sanat eğitimi yöntemleri belirlenmektedir.

Öğretmen merkezli yöntemin dışında bilinen genel yöntemler şunlardır;

Kolaydan Zora Gitme Yöntemi: “basitten karmaşığa” ilkesine bağlı bu yöntemde sanat eğitiminde ilk verilecek sanat çeşitli bilgilerinin kolaylığı, çocuğun yapısına da uygundur diye düşünülürdü. Oysa çocuk-doğa ilişkileri yalnızca çizgisel anlayışla değil, doğanın algılanışı biçimi ve bu algıların çeşitli sentezlerinin ortaya konusu ve yorumlarıyla ancak bir eğitim değeri ortaya çıkarma amaçlarına dönüktü. Bu nedenle, sanat ve iş eğitiminde amaçlanan yere varmanın bu yöntemle de

gerçekleşmeyeceği bazı eğitimcilerin eleştirileriyle vurgulanıyordu (Türkdoğan, 1984)

Bu anlamda sanat dersleri birbirinden farklı teknik ve uygulamalar şeklinde yürütülmelidir. Sanat öğretimi sistematik, disiplinli bir öğrenme sürecini gerektirir. Dolayısıyla verilen konu ve tekniklerin kavratılmasında ilkesel, anlamlı bir ardılığın olması gerekmektedir.

Müzikli Yöntem: Bu yöntem daha çok Avrupa’da bazı ülkelerde ve okullarda uygulanmıştır. Genellikle müzik dinletilerek yaptırılan çalışmalarda yaratıcılığın geliştirilmesi esas alınır. Sesler çocuğun yaratıcı gücünü zorlayarak, renk ve şekillere dönüştürülerek anlaşılmıştır. Müzik ile motive olarak ritimler simgesel öğelere dönüştürülebilir. Bu yöntemin uygulanmasında uygun koşulların çok iyi hazırlanması gerekmektedir.

Kopya Yöntemi: 17. ve 18. yüzyılda hızla gelişen Avrupa endüstrisinin bir anlamda tasarım gereksinmelerine çabuk, doğru ve planlı çizim oluşturma alışkanlığının kazandırılması hedeflenmiştir. Yaratıcı kaygılardan uzak olan bu yöntem, noktalarla kopya, karelere ayırarak ve doğrudan doğruya nesnelerin kopyaları baz alınarak gerçekleştirilmektedir. Genel anlamda yaratıcı çabadan yoksun olan bu yöntemde, özellikle nokta ve karelere ayırarak kopya yapmanın dışında modelden çalışmanın yararlı olduğu bilinen bir gerçektir. Ancak sadece bu tarzda çalışıldığında, öğrenmenin taklit yolu ile oluştuğunu öne süren bazı eğitimcileri haklı kılabilir.

Psikolojik Yöntem: Biçimsel çabalar, çocuğun devinim gereksinmesinin bir sonucu olarak ele alınır ve bu da çocuğun gelişimini sağlayan yollardan biri olarak

düşünülür. Psikolojik yöntemde ise çocuğun psikolojik özellikleri ön plana çıkarılarak onun tanınmasını ölçü alan bir görüştür. Özellikle çocukların kişilik ve ruhsal yapılarının tanınmasında son derece etkili çağdaş bir yöntem olarak kabul edilir.

Bellek Eğitimi Yöntemi: Öğrencilerin katı kurallarla sınırlandırılması yerine, belleğini harekete geçirerek ondan yararlanması bu yöntemde öne sürülmüştür.

Pestalozzi “ Öğrencinin çizdiği geometrik şekiller ölçü gibi katılıklardan uzak tutulması gerekmektedir. Öğrencinin yaratıcılığı, çevreyi tanınması bu yöneme bağlıdır ve öğrenci bu yüzden sevdiği, bildiği, deneyim sahibi olduğu, belleğindeki konularla resim yapmalıdır.” görüşü ile bellek eğitimi yöntemini savunmuştur (Erbay, 1997)

Leonardo da Vinci bu konuda, bellek üzerine şu düşüncesini dile getirir. “Birçok insanın görmeden baktığını, hissetmeden dokunduğunu, dinlemeden duyduğunu ve düşünmeden konuştuğunu söyler.” Buna göre insanların bir ressam gibi görmesi, şair gibi konuşması ve bir müzisyen gibi dinlemesi vurgulanır.

Drama Yöntemi: Resim-iş derslerini görsel bir iletişim ve ifade aracı olarak eğitici drama'nın etkisi oldukça önemlidir. Dolayısıyla bu önem öğrencinin yaratıcılığının geliştirilmesiyle anlam kazanır. Yaratıcılığın ve hayal gücünün geliştirilmesinin belirlenen amaç ve hedefler doğrultusunda en önemli faktör oyunlaştırmadır, damadır. Dramanın eğitsel amaçla gerçekleştirilmesinde önceden hazırlanmış belli bir metin yoktur. Tanımlanmak istenen konu spontan olarak gelişir. Bu ortamda öğrenci bütün duyu organlarını harekete geçirerek edilgen durumdan kurtulabilir. Drama öğrencinin görme, algılama, imgelem, tanımlama, aktarma,

beceri ve sorgulama gibi birçok yeteneğinin geliştirilmesine ortam hazırlar.

Demonstrasyon Yöntemi: Duyu organlarının tamamı ya da bir bölümünü harekete geçirici görsel materyaller kullanılarak oluşturulan yöntemdir. Bu yöntem son derece etkili olup sergiler, slâytlar, gösteri, sembol ve posterlerin kullanılması ile anlamlı sonuçlar elde edilebilir. Bu yöntem ile yapılacak etkinliklerde öğretmen, gösterilecek örnekleri planlayarak hangi işi nasıl, nerede hangi araç-gereçleri kullanarak ne kadar sürede bitireceğini saptamalı, gerektiğinde işlem basamaklarını gösterir iş yaprakları oluşturmalıdır.

Bu yöntem özellikle plastik sanatlarda son derece önemli ve etkilidir. Öğrenciler bu yöntemle hem görerek, hem işiterek hem de yaşayarak öğrenirler.

Bilgisayar Destekli Yöntem: Eğitim teknolojisi üzerinde yapılan araştırma, inceleme ve çalışmalar elli yıldan fazla bir geçmişe dayanmaktadır. Günümüzde ise bilgisayar teknolojisinin hızlı gelişimi, her alanda olduğu gibi eğitimde de son derece önemli bir dönemin başlangıcına neden olmuştur

Bilgisayarın eğitimde kullanılması, esas itibarıyla gör-ışit tekniklerinin mantıklı bir gelişimidir. Bununla beraber bu araç, diğer yardımcı eğitim araçları yanında yer alırken temel öğretme kavramında köklü değişikliklere yol açacağı benzenmektedir (Alkan, 1984)

Bugün görsel ve işitsel anlamda bilgisayar teknolojisi yeni bir boyut getirmiştir. Eskiden sanat derslerinin daha etkin ve kalıcılığının sağlanılmasında kullanılan teyp, fotoğraf, projeksiyon, episkop, 8 mm'lik filmler, slayt makineleri, video ve tepe göz'ün yanı sıra artık oldukça çeşitli grafiksel paket programları

geliştirilmiştir.

1.4.9. Sanat Eğitiminde Öğretmenin Rolü

Sanat eğitimcisi öğrenciyi kendini ifade etme yolunda heveslendirme ve güdüleme görevini üstlenir. Sanat eğitimcisinin alanında iyi yetişmiş olması başarıyı etkileyen en önemli unsurdur. Öğrencinin yaratma eylemini gerçekleştirmesinde önemli yer tutar. Öğrencinin sanatsal yaratma etkinliklerini başarılı bir şekilde gerçekleştirmesi için öğretmenin donanımlı bir ortam yaratması gerekir. Böyle bir ortamda sanat eğitimi veren öğretmen çocuğun kendini anlatmasında en uygun dili bulmasını sağlayacaktır. Bu sayede kimi çocuk resimle kendini ifade ederken, kimi müzik, kimi dans, heykel, şiir, tiyatro... yoluyla kendini anlatacaktır

Parsons (1998) çocuğun gelişiminde sanatın iki önemli rolünü vurgulamaktadır; birinci önemli nokta, süreç ve içerikte sosyal konuların önemini içerip, sanat ürününden çok sanat sürecini vurgulamaktadır. İkinci nokta ise çocuğun anlamasında, sanatla ilgili genel beklentisinde veya özel çalışmalarında ilgiyi içermektedir (Akt. Zimmerman ve Zimmerman, 2000).

Okul öncesi eğitim kurumlarında sanat eğitimi planlama ve uygulama sürecinde öğretmenin iyi bir gözlemci olması çok önemlidir. Çocuğu yakından gözleme, çalışması hakkında konuşma, öğretmenin üründen çok sürece önem verdiğinin göstergesi olmaktadır (Dighe vd., 1998, Akt: Ulutaş ve Ersoy,2004).

Sanat eğitimi veren öğretmenlerin sert, otoriter olmaması gerekir. Bu şekilde öğrenci yaratıcılık konusunda sınırlandırılacağından bu kabul edilemez. Çocuğun yaratıcılığı sadece sanatta değil tüm eğitim alanları için önemlidir. Öğrencilerin farklı

karakterdeki öğretmenlere tepkileri de değişiklik gösterir. Demokratik bir öğretmenin öğrencileri sınıf içi faaliyetlerle daha ilgili, bunlara katılmaya hevesli, çeşitli görevleri üstlenme konusunda daha cesur, yaratma konusunda özgür davranan ve kendine güvenen çocuklardır. Yaratıcılıkları daha ileri düzeydedir. Otoriter öğretmenlerin öğrencileri ise işbirliğine ve yardıma daha az yanaşan ve daha saldırgan çocuklardır. Genellikle kalabalık sınıflarda öğretmenler çocuklarla mesafeli, resmi olmak isterler. Sıkı kontrol ve kısıtlamaya eğilimlidirler. Az sayıda öğrencinin eğitim gördüğü sınıflarda öğretmenler, samimi bir ortam yaratıp kısıtlayıcı kurallara daha az ihtiyaç duyarlar. Çocukların yaratıcılıklarını sınırsızca ortaya koymalarını, yaratıcılık evresinde çocukları birey olarak ele alır ve farklı ürünler vermesini sağlar.

1.5. İlköğretimde Sanat Eğitimi

1.5.1. Okul Öncesi Sanat Eğitimi

Okul öncesi sanat eğitiminin ilk hedefi, çocuğa, sadece sanatta değil, fakat tüm ilişkilerinde düşünme alışkanlığı verme olmalıdır. Bu sağlandıktan sonra estetik kaygıya estetik düşünmeye geçilebilir.

Çocuk sanatta, icat etmeden önce keşfetmeyi öğrenebilmelidir. Bu tür bir öğrenme, sanatı; vatandaş olarak, akademisyen olarak ve nihayet sanatçı olarak ayrı ayrı düşünmenin gerekliliğini algılamakla mümkündür. Okul öncesi sanat eğitiminde sanat bir mesleğe hazırlama şeklinde değerlendirilmemelidir (Erinç, 2004:91-92)

1.5.2. Okul Dönemi Sanat Eğitimi

Okul dönemi ilkokuldan başlayıp yüksek öğretim kurumlarındaki yan dal sanat derslerine kadar tüm örgün eğitim aşamalarını içerir. Temel eğitimde ya da yüksek öğretimde ek ders olarak verilen sanat eğitimi ile profesyonel eleman yetiştiren kurumlar şüphesiz ayrı ayrı düşünülmelidir (Erinç, 2004: 93)

Okul öncesi dönemde, sanatsal olguları iyice tanıtan bir öğrenme durumunda bırakılan çocuk, okul döneminde ilgisine göre sanat alanlarından birine kendi iradesiyle yönelebilir.(Erinç, 2004:94)

1.5.3. Sanat Eğitimi Derslerinin Değerlendirilmesi

Sanat eğitimi sayesinde dünyada ve kendi toplumları içinde yaşayan farklı kültürleri tanıtmayı, onların kültür birikimlerini herkese anlatarak onlardan bütün toplumun yararlanmasını sağlamayı amaçlamaları anlaşılamayacak bir eğitim politikası değildir. Bu nedenlerden dolayı, sanat eğitimi dersleri ilköğretim seviyesinde bir öğretim dönemi içerisinde günde bir ders saati (45-50 dakika) olarak öğrencilere aktarılmaktadır. Bu derslerde öğrenciler uygulamalarını da yaparak sıkılmadan sanatın tarihsel gelişimini, estetiği, sanat eserlerine nasıl bakmaları gerektiğini de öğrenmektedirler. Bu öğrencilerin ders içindeki davranışlarının normal ortamında gözlenmesi çok önemlidir. Çünkü normal ortamından farklı ortamlarda öğrencilerin izlenmesi tam olarak onlar hakkında bilgi edinilmesini sağlamayabilir. Şurası bir gerçektir ki, ülkemizde çoğu okulda sınıfta yapılan ve haftada sadece 40 dakikalık bir ders süresince öğrencilerin resim dersine yoğunlaşmaları ve bu dersi diğer dersleri ile aynı önemde görmeleri imkânsızdır. Öğretimin sonunda girilecek bir üniversite sınavının olması ve girilecek bir tür yarış olan bu sınavda fazla puan

almanın gerektirdiği konular arasında dünya ve kendi sanatımızla ilgili soruların olmaması, öğrencileri zaten çok az gördükleri resim derslerinden uzaklaştırmakta, onları hayatlarının sınava endeksli bir süreç içinde gitmesini sağlamaktadır. İlköğretim ve lise eğitiminin son hedefiymiş gibi gösterilen üniversite giriş sınavında istediği üniversite bölümünü kazanan veya kazanamayan öğrencilerdeki hayal kırıklığı, bu okullardaki eğitimin amacının sadece sınava öğrenci yetiştiren bir mekanizma olmaması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır.

Bu öğrencilerin hayatı ve çevrelerini daha iyi algılayabilmeleri için daha kapsamlı ve gerçek hayatla bağıntılı kültür ve sanat eğitimi derslerine ihtiyaçları vardır. Böylece hayatın bir süreç olduğunu anlayan öğrenciler, geçmişte yapılanları izleyerek o dönem insanlarıyla günümüz insanların davranışlarını karşılaştırabilecektir. Bu, öğrencilerin normal hayattan kopmadan eğitim görmelerinin sağlanması açısından çok önemlidir. Özellikle ilköğretim okullarında öğrencilerin, sınıf içi ve dışı ortamlarda gürültü yapmadan çalışmaları, ülkemizdeki okul ortamına göre çok farklıdır(Meb,2003)

1.6. Sanat Eğitimi Sorunları

Sanat eğitimi anlayış ve uygulamalarından kaynaklanan tüm sorunlar, çeşitleri, boyutları ve öncelikleri ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir.

Ülkemizde sanat eğitimine ilişkin olumlu beklentiler henüz istenen düzeyde değildir. En önemlisi, ülkemizin gereksinimlerine yanıt verebilecek batılı ülkelerdeki yeni gelişmeleri, yöntem ve teknikleri, teorileri benimsemekte ve uygulamada geç

kalmış olmamızdır.

Genel anlamda sorunların kökeni; politik, ekonomik, eēitim,  evre ve kişiselikten kaynaklanmaktadır. Sanat eēitimini etkileyen sorunlara neden olan faktörleri şu şekilde sıralayabiliriz;

Toplumsal yapıdan kaynaklanan sorunlar: Ülkenin geri kalmıřlıēı ister istemez toplumu dolayısıyla bireylerin sanata bakış açısını da belirler. Ülkemizde sanat boş zamanları deēerlendirme, bir fantezi ve süsleme düşüncesiyle geleneksel bir anlayış olarak algılanmıştır. Ayrıca  ērenci velilerinin sanat eēitimine ilişkin olumsuz  n yargı ve tutumları da belirleyici olmaktadır.

Ekonomik yapıdan kaynaklanan sorunlar: Sanat eēitiminde mali finansal koşulların, teknolojik olanakların yokluēu ya da yetersizliēi bu derslerden alınacak verimi de doērudan olumsuz etkilemektedir. Eēitime ayrılan b t  enin yetersizliēi, uygun fizibilitenin yapılamaması, önceliklerin saptanamaması vb.

Çevresel yapıdan kaynaklanan sorunlar: bunları fiziksel ve sosyal çevrelerden kaynaklanan sorunlar olarak sınıflandırabiliriz. Fiziksel sorunların başında kuşkusuz; atölye, kaynak yayınlar, derslik ve diēer amaca uygun materyallerin varlıēı veya yeterliliēi önem taşımaktadır. Sosyal çevrede ise galeri ve müzelerin yokluēu, okul aile birliēinin kurulamamasından kaynaklanan sorunlar olarak düşünülebilir.

Kişisel yapıdan kaynaklanan sorunlar: Eēiten ve eēitilenden kaynaklanan sorunlar olarak sınıflandırılabilir. Eēitenin alan bilgisinin zayıflıēı ve buna paralel olarak  ēretim bilgisi, yöntem ve uygulama sorunları olarak gündeme gelir. Eēitilenin psikolojik, bedensel ve çevresel sorunlarına karşı sanat eēitimcisinin

habersiz ya da duyarsız olmasından ortaya çıkan sorunlar olarak görülür.

Yönetsel yapıdan kaynaklanan sorunlar: özellikle program geliştirme ve sanat eğitime yönelik içeriklerin müfredat programlarının çağdaş, uygar insan yetiştirmekten uzak olması ve ayrıca sanat eğitimcilerinin denetlenmesinden kaynaklanan sorunlar olarak karşımıza çıkar. Örneğin, fizik, kimya laboratuvarlarının oluşumunda gösterilen duyarlılığın sanat eğitimi için gerekli olan fiziksel koşulların sağlanılmasında da gösterilmemesi ya da gereksiz görülmesi. Sanat derslerinin kredi saatlerinin düşürülmesi. Ayrıca sanat eğitimcilerinin üniversitelerden uzaklaşması, hizmet içi eğitimlerinin anlam ve önceden belirlenen amaçlara uygun bir şekilde gerçekleştirilememesi.

Ölçme ve değerlendirmeye yönelik sorunlar: Sanat eğitimcilerinin üretilen çalışmalara-yapıtlara ilişkin ciddi, sağlıklı değerlendirme ölçütlerinin bulunmaması. Ayrıca sanat yapıtlarının değerlendirilmesi, incelenmesi ve eleştirilmesine yönelik bilgi birikimlerinin yetersizliği ve bu alandaki eksikliklerin giderilmesine yönelik çaba içine girmemeleri neden olarak gösterilebilir.

Politik yapıdan kaynaklanan sorunlar: Ülkelerin siyasi yapılarının istikrarsızlığı, değişkenliği eğitim sistemini de dolaylı olarak olumsuz etkiler. Her siyasi iktidar kendi varlığını, etkinliğini meşru kılmaya yönelik bir eğitim sistemi amaçladığından bu alana ilişkin çağdaş, bilimsel hedefler, çalışmalar göz ardı edilmekte ve zarar görmektedir. Özellikle demokratik olmayan yönetim sistemlerinde siyasiler kendi amaçları için sanatı etkili bir propaganda aracı olarak görmüşlerdir.

Özellikle yukarıda genel hatlarıyla belirlenen sorunların kaynaklarına inilerek,

tersinin hayata geçirilmesiyle bir ölçüde gerçekleşebilir. Sorunlara geniş bir perspektif içinde, günümüz sanat eğitimi bilimi ile yaklaşılarak, akılcı bütüncül bir çözüm aramak gerekir. Hedeflerin saptanmasında çağdaş, teknolojik ve bilimsel gelişmelerin gerekleri göz ardı edilmemelidir. İletişim ve uluslar arası ilişkiler alanındaki hızlı değişim ve gelişmeler eğitimin niteliğini, dolayısıyla araç gereçlerin, uygulanan yöntem ve tekniklerin, belirlenen hedeflere uygun gelişmeler doğrultusunda düzenlenmelerini zorunlu kılmaktadır.

1.7. Problem Durumu

Bilim ve endüstrideki gelişmeler sanat eğitime olan ilgiyi artırmıştır. Estetik eğitimden yoksun kalacak insanların toplumda mutsuz, yeni kültür değerleri üretmeyen, haz duymayan insanlar olacağı belirtilmiş ve sanat eğitimi okul programlarına girmiştir.

Cumhuriyet'in ilanından sonra yaygın ve örgün eğitim kurumları sanat eğitiminin gelişiminde önemli rol oynamışlardır. Türkiye'de yıllar boyunca sınırlı olanaklarda geliştirilip yaygınlaştırılmaya çalışılan sanat eğitimi ve öğretimi, tüm güçlüklerle karşı belirlili bir yol kat etmiş, sayıları yıldan yıla çoğalan güzel sanatlar fakülteleri ve eğitim fakülteleri, alanında güçlü olabilmek için ve sanat eğitiminin kalitesini yükseltmenin yanı sıra, toplumumuzu oluşturan her bireyin sanata duyarlı, kendine uygun bir sanat alanından anlayan, haz duyan yaşantısına uyarlayan birey olarak yetiştirilmesine çalışmıştır.

Sanatçıların mesleki gelişim ve uygulamalarıyla ilgili düzenlemiş oldukları

etkinlikler, sanatın gelişmesine toplumun sanata ve sanat eğitime ilgisinin artmasına neden olmuştur.

Tüm bu gelişmeler nicel olarak olumlu kabul edilebilir. Ancak nitelik açısından bakıldığında önemli sorunlarla karşılaşmaktadır. Toplumda gecekondulaşmanın yaygınlaşması, kitch ürünlerinin satışındaki artmalar, popüler kültürün egemen olması, kültürel eserleri tahrip etme, yaşanan çevrenin bakımsız olması, heykel- anıt heykellerinin şehir planlamasında uygun geniş alanlara konulamaması, veya kaldırılması, arabesk müziğin yaygınlaşması gibi olumsuz örnekler eğitim kurumlarında verilen sanat eğitimi derslerinin yaşama tam uyarlanamadığı, yetersiz olduğu izlenimini verir. Batı ülkeleriyle sanat eğitimi programları ve uygulamalarında benzerlik görülse de Batı toplumlarının kültürel yaşamı Türkiye'deki kültürel yaşamdan farklıdır. Bu farklılığın sebepleri Kişisel, Toplumsal, Teknolojik, Ekonomik, Politik, Yönetsel, Çevresel, Eğitim Programlarıyla ilgili sorunlardan kaynaklanmaktadır.

1.8. Araştırmanın Amacı

Çağımızda okulların, akademik çalışmalarına gösterdiği ilgi ve desteğin yanı sıra sosyal etkinliklerde de kendisini ifade edebilmesine olanak sağlaması ve teşvik edici olması beklenmektedir.

Çağına yabancılaşmayan, akli ön planda tutan ve yaratıcı bireylerin yetiştirilmesi için, insan yaşamında sanatın gerekliliğinin algılanması baş koşullardır. Birey sanat eğitimi yoluyla çevresine duyarlı çok yönlü düşünebilen, sorumluluk

alabilen ve sorunlara çözüm üreten kişilik özellikleri kazanır. Bu bağlamda sanat faaliyetlerinin önemi çok büyüktür. Bu çalışmada, *İlköğretim okul yönetici ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açıları nasıldır?* sorusuna cevap aranacaktır.

1.8.1. Alt Amaçlar

- İlköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açılarının genel olarak ne düzeydedir?
- İlköğretim okul yöneticileri ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açıları *cinsiyet* değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- İlköğretim okul yöneticileri ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açıları *medeni durum* değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- İlköğretim okul yöneticileri ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açıları *görev türü* değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- İlköğretim okul yöneticileri ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açıları *branş* değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- İlköğretim okul yöneticileri ve öğretmenlerinin sanat eğitime karşı bakış açıları *eğitim düzeyi* değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- İlköğretim okul yöneticileri ve öğretmenlerinin sanat eğitime karşı bakış açıları *okul türü* değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- İlköğretim okul yöneticileri ve öğretmenlerinin sanat ve sanat eğitime bakış açıları ile *yaş* değişkeni arasında anlamış bir ilişki var mıdır?

- İlköğretim okul yöneticileri ve öğretmenlerinin sanat ve sanat eğitime bakış açıları ile *kıdem* değişkeni arasında anlamış bir ilişki var mıdır?

1.9. Araştırmanın Önemi

“Sanat Eğitimi” kavramı ülkemizde anlamı tartışmalı bir kavram olup, sanatçı yetiştiren öğretimden, boş zamanları değerlendirmek amacıyla yapılan yaratıcı etkinliklerin düzenlenmesine ve folklor çalışmalarına dek geniş bir anlam yaygınlığında kullanılmaktadır. Milli Eğitimimizin genel amaçlarından biri “ Türk milletinin bütün fertlerini beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek” ise, bu kültürel ortamı yaratmak, hazırlamak devletin kaçınılmaz zorunluluğudur. O halde devletin öncelikli yapması gereken bir talep potansiyeli yaratmak; yani talep hazırlamaktır. Eğer bu talep ortamı yaratılamazsa istenildiği kadar örgün eğitim kurumları ve olanakları sağlansın bir sonuç elde edilemeyecektir.

Bu araştırmanın önemine gelince, sanat eğitiminin gerekliliği konusunda Milli Eğitim mi yeterli ilgi ve talep potansiyelini oluşturamıyor. Yoksa okul yönetici ve öğretmenleri mi onlara ortam ve olanaklar sağlanmasına rağmen sanat eğitime gerekli özen ve ilgiyi göstermiyor. Bunun belirlenmesinin, sorunun giderilip sanat eğitime daha çok önem verilmesi gerekliliği aşamasında büyük önem taşıdığını düşünmekteyim.

1.10. Sayıtlılar

- Bu araştırmada, örnekleme de yer alan okul yöneticisi ve öğretmenlerin, sanata ve sanat eēitimine ilişkin ifadelendirdikleri duygu ve düşüncelerin, gerçek algıları olduēu varsayılmıştır

1.11. Operasyonel Tanımlar

- **Sanat:** İnsanların, doēa karşısındaki duygu ve düşüncelerini çizgi, renk, biçim, ses, söz ve ritim gibi araçlarla güzel ve etkili bir biçimde, kişisel bir üslupla ifade etme çabasından doēan ruhsal bir faaliyettir (Aytaç, a.g.e)
- **Sanat Eēitimi:** ğrencilerin estetik duyarlılıēını geliştiren, kendi güçlerini ve önemli görsel gerçekleri tanımlarında önderlik eden, düşünme güçlerini artıran sosyal alışkanlıklarını ve yaratıcı bireylerin oluşmasını saēlayan bir eēitim sistemidir” (Gökaydın,1990)

II YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanmasında yararlanılan ölçme araçlarının geçerlik ve güvenirlik değerleri ve uygulanması hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca, verilerin toplanması ve toplanan verilerin çözümlenmesinde yararlanılan teknikler açıklanmıştır.

2.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ilköğretim okul yönetici ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açıları çeşitli demografik değişkenleriyle olan ilişkilerini belirlemeye yönelik ilişkisel modelde bir çalışmadır. İlişkisel araştırma deseni iki veya daha çok olgu arasındaki ilişkileri değerlendirmektedir. Bu tip desen genellikle, ilişkinin derecesinin istatistiksel bir ölçüsünü saptar ve korelasyonu sağlar. Ölçülen ilişki, ilgili değişkenlerin arasındaki etkileşimin derecesi hakkında bir ifadedir. Pozitif bir korelasyon, bir değişkenin yüksek değerlerinin, ikinci bir değişkenin yüksek değerleriyle benzetildiğini ifade eder. Negatif bir korelasyon veya ilişki ise bir değişkenin yüksek değerlerinin, ikinci bir değişkenin düşük değerleri ile benzetildiğini ifade eder (McMillan & Schumacher, 2006).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun oluşturulmasında Ataşehir ilçesinden 1 özel okul, Kadıköy ilçesinden 1 özel okul, Maltepe ilçesinden 1 devlet okulu,

Gaziosmanpaşa ilçesinden 2 devlet okulu, Şişli ilçesinden 1 devlet okulu, Küçükçekmece ilçesinden 5 devlet okulu, Zeytinburnu ilçesinden 1 özel okul belirlenmiştir. Örneklem grubu tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak ve her eğitim bölgesinden random yoluyla belirlenen toplam 12 ilköğretim okulunda görev yapmakta olan ve çalışmada gönüllü olarak katılan 212 öğretmen ve okul yöneticisinden oluşmaktadır. Örneklem grubunun demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 2.1’de sunulmuştur.

TABLO 2.1.

Örneklem Grubunun Demografik Bilgilerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Seçenekler	1	2	3	4	5	6	Toplam
Cinsiyet	Erkek	Kadın					-
η	68	144					212
%	32.1	67.9					100
Medeni	Evli	Bekar					-
Durum	η	119	93				212
	%	56.1	43.9				100
Görev Türü	Müdür	Müd.Yard.	Öğretmen				-
η	9	22	181				212
%	4.2	10.4	85.4				100
Okul Türü	Devlet	Özel					-
η	170	42					212

	%	80.2	19.8					100
Eğitim		Ön Lisans	Lisans	Lisansüstü				-
Düzeyi	η	12	181	19				212
	%	5.7	85.4	9.0				100
Branş		Sınıf	Mat-Fen	Sosyal	Türkçe-İngilizce	Beden-Müzik-Resim	Rehberlik	-
	η	93	21	14	23	20	41	212
	%	43.9	9.9	6.6	10.8	9.4	19.3	100
Seçenekler	η	X	SS					-
Yaş*	212	32.4	7.5					-
Kıdem*	212	9.0	6.8					-

*Yaş ve kıdem değişkenleri, araştırmada sürekli değişken olarak ele alındığı için gruplama yapılmamıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırma kapsamında geliştirilen *Sanat Eğitime İlişkin Görüşler Ölçeği* kullanılmıştır. Bu araçın özellikleri aşağıda açıklanmaktadır.

2.3.1. Sanat Eğitime İlişkin Görüşler Ölçeği

Ölçek yönetici ve öğretmenlerin sanat eğitime ilişkin görüşlerinin belirlemek üzere 42 maddeden oluşan taslak ölçek geliştirilmiştir. Öncelikle veri setinin faktör analizine uygun olarak Pearson çarpım momentler korelasyon kat sayısının kullanılması ile korelasyon matrisi oluşturulmuştur. Faktör analizinin sonucunun yorumlanabilir olmasına *KMO* ve *Bartlett Testi* sonuçları dikkate alınarak karar verilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliği çalışması için ilk olarak toplanan verilerin Kaiser Meyer Olkin=.93 ve Bartlett [$p<.01$] test analizleri sonuçları ile faktör analizinin yapılabileceği anlaşılmıştır. Daha sonra, Varimax dik eksen döndürme tekniği kullanılarak yapılan faktör analizine 42 madde ile başlanmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin 42 maddesinin öz değeri 1'den büyük altı alt ölçekten ve elde edilen alt ölçek değişkenlerinin üzerinde pozitif yüklere sahiptirler. Tablo 2.2.'de sunulduğu üzere ölçeğin alt ölçekdeki öz değer toplamı 29.49 ve açıklanan varyans yüzdesi toplamı 70.20 ve alt ölçek maddelerinin faktör yükleri ise 0.37 ile 0.77 arasında değişmektedir. Ayrıca 42 maddeye faktör analizi tekrar edildiğinde de maddelere ait faktör yüklerinin sadece bir alt ölçekte yüksek faktör yüküne sahip olduğu görülmüştür.

TABLO 2.2

Sanat Eğitime İlişkin Görüşler Ölçeğinin Faktör Yükleri, Açıkladıkları Varyans Yüzdeleri ve Öz Değerleri

Alt Ölçek	Sanat Türleri	Sosyal Gelişim	Dilsel Gelişim	Yetenek	Duygusal Gelişim	Fiziksel Gelişim
<i>Madde No</i>	<i>Yük</i>	<i>Yük</i>	<i>Yük</i>	<i>Yük</i>	<i>Yük</i>	<i>Yük</i>
Madde 1	.77	-	-	-	-	-
Madde 2	.76	-	-	-	-	-
Madde 3	.69	-	-	-	-	-
Madde 4	.65	-	-	-	-	-
Madde 5	.64	-	-	-	-	-
Madde 6	.63	-	-	-	-	-
Madde 7	.61	-	-	-	-	-
Madde 8	-	.75	-	-	-	-
Madde 9	-	.75	-	-	-	-
Madde 10	-	.70	-	-	-	-
Madde 11	-	.70	-	-	-	-
Madde 12	-	.69	-	-	-	-
Madde 13	-	.54	-	-	-	-
Madde 14	-	.52	-	-	-	-
Madde 15	-	.50	-	-	-	-
Madde 16	-	.45	-	-	-	-
Madde 17	-	-	.77	-	-	-

Madde 18	-	-	.74	-	-	-
Madde 19	-	-	.43	-	-	-
Madde 20	-	-	.54	-	-	-
Madde 21	-	-	.37	-	-	-
Madde 22	-	-	-	.77	-	-
Madde 23	-	-	-	.74	-	-
Madde 24	-	-	-	.72	-	-
Madde 25	-	-	-	.70	-	-
Madde 26	-	-	-	.67	-	-
Madde 27	-	-	-	.65	-	-
Madde 28	-	-	-	-	.61	-
Madde 29	-	-	-	-	.59	-
Madde 30	-	-	-	-	.50	-
Madde 31	-	-	-	-	.74	-
Madde 32	-	-	-	-	.69	-
Madde 33	-	-	-	-	.67	-
Madde 34	-	-	-	-	.66	-
Madde 35	-	-	-	-	.64	-
Madde 36	-	-	-	-	.59	-
Madde 37	-	-	-	-	-	.73
Madde 38	-	-	-	-	-	.67
Madde 39	-	-	-	-	-	.59
Madde 40	-	-	-	-	-	.56

Madde 41	-		-	-	-	.53
Madde 42	-	-		-	-	.73
Öz değer	6.50	6.02	5.78	4.42	3.88	2.86
Açıklanan varyans	15.48	14.34	13.78	10.53	9.24	6.81

Sonuç olarak Sanat Eğitime İlişkin Görüşler Ölçeği; *tamamen katılmıyorum* (1), *katılmıyorum* (2), *kısmen katılıyorum* (3), *katılıyorum* (4) ve *tamamen katılıyorum* (5) cevaplama skalası olmak üzere 5’li Likert tipi toplam 42 madde ve faktör analizi sonucunda *Sanat Türleri*, *Sosyal Gelişim*, *Dilsel Gelişim*, *Yetenek*, *Duygusal Gelişim* ve *Fiziksel Gelişim* olmak üzere altı alt ölçek olarak düzenlenmiştir.

Ölçeğin güvenirliği, iç tutarlılık yöntemi ile incelenmiştir. Ölçeğin Cronbach alpha iç tutarlılık kat sayısı 0.85 ile 0.93 arasında değişmektedir. Her bir alt boyuta ilişkin güvenirlik değerleri Tablo 2.3’de sunulmuştur.

TABLO 2.3.

Sanat Eğitime İlişkin Görüşler Ölçeğinin Güvenirlik Katsayıları

<i>Alt Boyutlar</i>	<i>Madde Sayısı</i>	<i>Alpha</i>	<i>η</i>
1-Sanat Türleri	7	.85	212
2-Sosyal Gelişim	9	.93	212
3-Dilsel Gelişim	5	.87	212
4-Yetenek	6	.88	212
5-Duygusal Gelişim	9	.93	212

6-Fiziksel Gelişim	6	.92	212
TOPLAM	42	.97	212

2.4. İşlem

Araştırmada veriler veri toplama araçlarının örneklem grubundaki yönetici ve öğretmenlere 2009–2010 öğretim yılında, yine araştırmacı tarafından uygulanması yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada istatistiksel çözümlemelere geçilmeden önce, demografik değişkenler gruplandırılmış ardından çalışma grubuna uygulanan ölçek puanlanmıştır. Bu puanlama sistemi yukarıda açıklanmıştır. Araştırma grubunu oluşturan çalışanların demografik özelliklerini belirleyici frekans (n) ve yüzde (%) değerleri çıkarılmıştır. Daha sonra ölçekten elde edilen puanlar için frekans (n) ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapma (SS) puanları hesaplanmıştır. Gruplar içerisinde normal dağılım özelliği göstermeyen gruplar için non-parametrik teknikler, normal dağılım özelliği gösteren dağılımlar içinse parametrik analiz teknikleri kullanılmıştır. Bu bağlamda;

- Çalışma grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin ölçekten aldıkları puanların; değişkenlerine cinsiyet, medeni durum ve okul türü değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için *bağımsız grup t-testi*;
- Çalışma grubunu oluşturan yönetici ve öğretmenlerin ölçekten aldıkları puanların; görev türü, eğitim düzeyi ve branş değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için non-parametrik *Kruskal Wallis-H testi*,
- Non-parametrik Kruskal Wallis-H testi sonucunda gruplar arasında fark

bulduğunda, farklılıkların kaynağını (hangi gruplar arasında olduğunu) belirlemek üzere non-parametrik *Mann Whitney-U* testi,

- İlköğretim okul yöneticileri ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açıları ile yaş ve *kıdem* değişkeni arasında anlamış bir ilişki olup olmadığını belirlemek üzere *Pearson çarpım momentler korelasyon analizi*,

Elde edilen veriler SPSS for Windows 15.0 programında yukarıda belirtilen tekniklerle manidarlık düzeyi .05 olarak çözümlenerek bulgular araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur.

III BULGULAR

Bu bölümde, temel olarak ele alınan problemin çözümü ve araştırmanın alt amaçlarına dayalı olarak toplanan verilerin istatistiksel tekniklerle çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiş, bulgulara ilişkin tablolar sunulmuş ve bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

3.1. Ölçekten Elde Edilen Puanların Tanımlayıcı İstatistiklerine İlişkin Bulgular

Tablo 3.1’de ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açılarına ilişkin puanlarının aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapma (SS) değerleri sunulmuştur.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin sanat eğitime bakış açılarına ilişkin puanlarına ilişkin aritmetik ortalamaları incelendiği zaman *Sosyal Gelişim* ($\bar{X}=4.69$) en baskın faktördür. Bu faktörü *Sanat Türleri* ($\bar{X}=4.62$) ve *Dilsel Gelişim* ($\bar{X}=4.61$) faktörleri izlemiştir. Yönetici ve öğretmenlerde en az düşük bakış açısı *Duygusal Gelişim ve Fiziksel gelişim* ($\bar{X}=2.29$) faktörlerine aittir. Yönetici ve öğretmenlerin sanat eğitime bakış açılarının genel düzeyi 4.58 gibi yüksek bir ortalamaya sahiptir.

TABLO 3.1.

Çalışma grubundaki Yönetici ve Öğretmenlerin Sanat Eğitime Bakış Açıklarına İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Alt Boyutlar	n	$\bar{X}$	SS
1-Sanat Türleri	212	4.62	.44

2-Sosyal Gelişim	212	4.69	.44
3-Dilsel Gelişim	212	4.61	.50
4-Yetenek	212	4.52	.55
5-Duygusal Gelişim	212	4.51	.58
6-Fiziksel Gelişim	212	4.51	.62
Toplam	212	4.58	.45

3.2. Ölçekten Elde Edilen Puanların Çalışma grubunun Demografik Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular

Tablo 3.2’de ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin sanat eğitimine bakış açılarına ilişkin puanlarının yönetici ve öğretmenlerin cinsiyet değişkeni açısından değerlendirilmesine ilişkin bağımsız gruplar t-testi sonuçları sunulmuştur.

Yönetici ve öğretmenlerin *Sosyal Gelişim*, *Dilsel Gelişim* boyutlarında ve *toplam* puan bazında kadın ve erkek yönetici ve öğretmenler arasında kadın yönetici ve öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark [$p<.05$] saptanmıştır. Bu karşın *Sanat Türleri*, *Yetenek*, *Duygusal* ve *Fiziksel Gelişimi* boyutlarında kadın ve erkek yönetici ve öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark [$p<.05$] saptanmamıştır.

TABLO 3.2.

İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Sanat Eğitime Bakış Açılarının Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>t</i>	<i>sd</i>	<i>p</i>
1-Sanat Türleri	Kadın	144	4.65	.40	1.560	210	.120
	Erkek	68	4.55	.51			
2-Sosyal Gelişim	Kadın	144	4.75	.40	2.639	210	.009
	Erkek	68	4.57	.51			
3-Dilsel Gelişim	Kadın	144	4.67	.47	2.360	210	.019
	Erkek	68	4.49	.56			
4-Yetenek	Kadın	144	4.57	.53	1.715	210	.088
	Erkek	68	4.43	.58			
5-Duygusal Gelişim	Kadın	144	4.54	.57	1.366	210	.174
	Erkek	68	4.43	.58			
6-Fiziksel Gelişim	Kadın	144	4.56	.54	1.681	210	.094
	Erkek	68	4.41	.75			
Toplam	Kadın	144	4.62	.41	2.150	210	.033
	Erkek	68	4.48	.51			

Tablo 3.3’de ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açılarına ilişkin puanlarının yönetici ve öğretmenlerin medeni durum değişkeni açısından değerlendirilmesine ilişkin bağımsız gruplar t-testi sonuçları sunulmuştur.

Yönetici ve öğretmenlerin sanat eğitime bakış açılarının tüm boyutlarında ve *toplam* puan bazında bekar ve evli yönetici ve öğretmenler arasında arasından istatistiksel olarak anlamlı bir fark [$p<.05$] saptanmamıştır.

TABLO 3.3.

İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Sanat Eğitime Bakış Açılarının Medeni Durum Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Durum	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>t</i>	<i>sd</i>	<i>p</i>
1-Sanat Türleri	Bekar	93	4.62	.42	-.094	210	.926
	Evli	119	4.62	.45			
2-Sosyal Gelişim	Bekar	93	4.71	.43	.628	210	.531
	Evli	119	4.67	.45			
3-Dilsel Gelişim	Bekar	93	4.63	.52	.409	210	.683
	Evli	119	4.60	.50			
4-Yetenek	Bekar	93	4.48	.58	-1.117	210	.265
	Evli	119	4.56	.52			
5-Duygusal Gelişim	Bekar	93	4.46	.59	-.943	210	.347
	Evli	119	4.54	.57			
6-Fiziksel Gelişim	Bekar	93	4.43	.72	-1.782	210	.076
	Evli	119	4.58	.52			
Toplam	Bekar	93	4.55	.47	-.665	210	.507
	Evli	119	4.60	.44			

Tablo 3.4’de ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açlarına ilişkin puanlarının yönetici ve öğretmenlerin görev yaptıkları okul

türü değişkeni açısından değerlendirilmesine ilişkin bağımsız gruplar t-testi sonuçları sunulmuştur.

Yönetici ve öğretmenlerin *Dilsel Gelişim* ve *Duygusal Gelişim* boyutlarında devlet ve özel okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenler arasında devlet okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark [$p < .05$] saptanmıştır. Bu karşın *Sanat Türleri*, *Sosyal Gelişim*, *Yetenek*, *Fiziksel Gelişimi* boyutlarında ve toplam puan bazında devlet ve özel okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark [$p > .05$] saptanmamıştır.

TABLO 3.4.

İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Sanat Eğitime Bakış Açılarının Görev Yaptıkları Okul Türü Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar t-Testi Analizi Sonuçları

Alt Boyut	Tür	<i>n</i>	<i>X</i>	<i>SS</i>	<i>t</i>	<i>sd</i>	<i>p</i>
1-Sanat Türleri	Devlet	170	4.63	.43	.381	210	.704
	Özel	42	4.60	.48			
2-Sosyal Gelişim	Devlet	170	4.72	.42	1.879	210	.062
	Özel	42	4.57	.50			
3-Dilsel Gelişim	Devlet	170	4.64	.48	1.930	210	.050
	Özel	42	4.48	.58			
4-Yetenek	Devlet	170	4.55	.53	1.569	210	.118
	Özel	42	4.40	.61			
5-Duygusal Gelişim	Devlet	170	4.55	.55	1.978	210	.049

	Özel	42	4.35	.64			
6-Fiziksel Gelişim	Devlet	170	4.53	.62			
	Özel	42	4.42	.59	1.108	210	.269
Toplam	Devlet	170	4.60	.44			
	Özel	42	4.47	.50	1.721	210	.087

Tablo 3.5’de ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açılarına ilişkin puanlarının yönetici ve öğretmenlerin eğitim düzeyi değişkeni açısından değerlendirilmesine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları verilmiştir.

Yönetici ve öğretmenlerin sanat eğitime bakış açılarının eğitim düzeyi değişkeni değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H sonucunda grup ortalamaları arasında tüm boyutlarda ve *toplam* puan bazında farklı eğitim düzeyinde olan yönetici ve öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark [$p<.05$] saptanmamıştır.

TABLO 3.5.

İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Sanat Eğitime Bakış Açılarının Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim seviyesi	<i>n</i>	X_{rank}	X^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
1-Sanat Türleri	Ön lisans	12	109.63			
	Lisans	181	106.06	.069	2	.966
	Lisansüstü	19	108.74			

	Toplam	212				
	Ön lisans	12	104.08			
	Lisans	181	106.20			
2-Sosyal Gelişim	Lisansüstü	19	110.92	.146	2	.930
	Toplam	212				
	Ön lisans	12	98.04			
	Lisans	181	107.24			
3-Dilsel Gelişim	Lisansüstü	19	104.76	.321	2	.852
	Toplam	212				
	Ön lisans	12	107.83			
	Lisans	181	106.87			
4-Yetenek	Lisansüstü	19	102.16	.118	2	.943
	Toplam	212				
	Ön lisans	12	102.88			
	Lisans	181	106.69			
5-Duygusal Gelişim	Lisansüstü	19	107.00	.049	2	.976
	Toplam	212				
	Ön lisans	12	124.63			
	Lisans	181	106.49			
6-Fiziksel Gelişim	Lisansüstü	19	95.18	1.880	2	.391
	Toplam	212				
Toplam	Ön lisans	12	107.13			
	Lisans	181	106.78	.051	2	.975

Lisansüstü	19	103.47
Toplam	212	

Tablo 3.6’da ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açılarına ilişkin puanlarının yönetici ve öğretmenlerin görev türü değişkeni açısından değerlendirilmesine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları verilmiştir.

Yönetici ve öğretmenlerin sanat eğitime bakış açılarının görev türü değişkeni değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H sonucunda grup ortalamaları arasında tüm boyutlarda ve *toplam* puan bazında farklı görev türleri olan yönetici ve öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark [$p<.05$] saptanmamıştır.

TABLO 3.6.

İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Sanat Eğitime Bakış Açılarının Görev Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Görev Türü	<i>n</i>	X_{rank}	X^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
1-Sanat Türleri	Müdür	9	120.78	2.221	2	.329
	Müdür Yardımcısı	22	121.48			
	Öğretmen	181	103.97			
	Toplam	212				
2-Sosyal Gelişim	Müdür	9	116.72	2.931	2	.231
	Müdür Yardımcısı	22	87.80			
	Öğretmen	181	108.27			

	Toplam	212				
3-Dilsel Gelişim	Müdür	9	116.83			
	Müdür Yardımcısı	22	95.14			
	Öğretmen	181	107.37	1.243	2	.537
	Toplam	212				
4-Yetenek	Müdür	9	113.28			
	Müdür Yardımcısı	22	95.89			
	Öğretmen	181	107.45	.893	2	.640
	Toplam	212				
5-Duygusal Gelişim	Müdür	9	117.89			
	Müdür Yardımcısı	22	96.59			
	Öğretmen	181	107.14	.992	2	.609
	Toplam	212				
6-Fiziksel Gelişim	Müdür	9	97.22			
	Müdür Yardımcısı	22	96.55			
	Öğretmen	181	108.17	1.021	2	.600
	Toplam	212				
Toplam	Müdür	9	106.72			
	Müdür Yardımcısı	22	97.93			
	Öğretmen	181	107.53	.482	2	.786
	Toplam	212				

Tablo 3.7’de ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin sanat eğitimine bakış açılarına ilişkin puanlarının yönetici ve öğretmenlerin branş değişkeni

açısından değerlendirilmesine ilişkin Kruskal Wallis-H testi sonuçları verilmiştir.

Yönetici ve öğretmenlerin sanat eğitime bakış açılarının branş değişkeni değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Kruskal Wallis-H sonucunda grup ortalamaları arasında *Sanat Türleri*, *Dilsel Gelişim* ve *Yetenek* boyutlarında ve *toplam* puan bazında yönetici ve öğretmenlerin branşları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma saptanmıştır [$p < .05$]. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Many Whitney-U testi sonucuna göre farkın *Sanat Türleri* boyutunda rehber öğretmenler ile sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenleri arasında rehber öğretmenler lehine; *Dilsel Gelişimi* boyutunda rehber öğretmenler ile sınıf, sosyal bilgiler ve Türkçe-İngilizce öğretmenleri arasında rehber öğretmenler lehine; *Yetenek* boyutunda rehber öğretmenler ile sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenleri arasında rehber öğretmenler lehine ve *toplam* puanda rehber öğretmenler ile sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenleri arasında rehber öğretmenler lehine olduğu saptanmıştır. Buna karşın yönetimi ve öğretmenlerin sanat eğitime bakış açılarına ilişkin *Sosyal*, *Duygusal* ve *Fiziksel Gelişim* boyutlarında yönetici ve öğretmenlerin branşları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır [$p > .05$].

TABLO 3.7.

İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Sanat Eğitime Bakış Açılarının Görev Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Branş	<i>n</i>	X_{rank}	X^2	<i>sd</i>	<i>p</i>
1-Sanat Türleri	Sınıf Öğretmeni	93	96.84	13.747	5	.017

	Matematik-Fen	21	129.81			
	Sosyal Bilgiler	14	81.57			
	Türkçe-İngilizce	23	95.02			
	Beden-Müzik-Resim	20	121.23			
	Rehberlik	41	124.24			
	Toplam	212				
	Sınıf Öğretmeni	93	104.29			
	Matematik-Fen	21	99.45			
	Sosyal Bilgiler	14	80.29			
2-Sosyal Gelişim	Türkçe-İngilizce	23	115.96	8.003	5	.156
	Beden-Müzik-Resim	20	98.55			
	Rehberlik	41	122.65			
	Toplam	212				
	Sınıf Öğretmeni	93	98.65			
	Matematik-Fen	21	111.90			
	Sosyal Bilgiler	14	79.36			
3-Dilsel Gelişim	Türkçe-İngilizce	23	110.46	12.617	5	.027
	Beden-Müzik-Resim	20	103.50			
	Rehberlik	41	130.06			
	Toplam	212				
	Sınıf Öğretmeni	93	98.53			
	Matematik-Fen	21	116.60			
4-Yetenek	Sosyal Bilgiler	14	84.75	12.211	5	.032
	Türkçe-İngilizce	23	98.89			

	Beden-Müzik-Resim	20	105.58			
	Rehberlik	41	131.56			
	Toplam	212				
5-Duygusal Gelişim	Sınıf Öğretmeni	93	100.29			
	Matematik-Fen	21	117.05			
	Sosyal Bilgiler	14	96.75			
	Türkçe-İngilizce	23	103.00	6.574	5	.254
	Beden-Müzik-Resim	20	97.90			
	Rehberlik	41	124.67			
	Toplam	212				
6-Fiziksel Gelişim	Sınıf Öğretmeni	93	103.12			
	Matematik-Fen	21	113.02			
	Sosyal Bilgiler	14	92.32			
	Türkçe-İngilizce	23	96.11	6.775	5	.238
	Beden-Müzik-Resim	20	98.70			
	Rehberlik	41	125.30			
	Toplam	212				
Toplam	Sınıf Öğretmeni	93	98.89			
	Matematik-Fen	21	119.07			
	Sosyal Bilgiler	14	84.07			
	Türkçe-İngilizce	23	101.89	11.427	5	.044
	Beden-Müzik-Resim	20	98.70			
	Rehberlik	41	131.38			
	Toplam	212				

Tablo 3.8.'de ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açılarına ilişkin puanlarının yönetici ve öğretmenlerin yaş ve kıdem değişkenleri arasındaki ilişkinin saptanması için yapılan korelasyon analizi sonuçları sunulmuştur.

İlköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin yaş ve kıdemleri ile sanat eğitime bakış açılarının tüm boyutları ve toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır [$p>.05$].

TABLO 3.8.

İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Sanat Eğitime Bakış Açılarına İlişkin Puanları ile Yönetici ve Öğretmenlerin Yaş ve Kıdem Değişkenleri Arasındaki Korelasyon Matrisi

Alt Boyutlar	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1-Sanat Türleri	-								
2-Sosyal Gelişim	.65**	-							
3-Dilsel Gelişim	.56**	.68**	-						
4-Yetenek	.64**	.68**	.72**	-					
5-Duygusal Gelişim	.65**	.71**	.72**	.84**	-				
6-Fiziksel Gelişim	.63**	.67**	.62**	.77**	.75**	-			
7-Toplam	.78**	.84**	.83**	.91**	.91**	.87**	-		
8-Yaş	-.10	-.63	-.08	-.07	-.00	-.10	-.08	-	
9-Kıdem	-.05	-.03	-.04	-.02	.05	-.02	-.02	.92**	-

* $p < .05$ ** $p < .01$

IV SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmada elde edilen bulgular literatüre dayalı olarak tartışılmış ve elde edilen sonuçlardan hareketle geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

4.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin sanat eğitime bakış açıları incelendiği zaman Sosyal Gelişim en baskın faktördür. Bu faktörü Sanat Türleri ve Dilsel Gelişim faktörleri izlemiştir. Yönetici ve öğretmenlerde en az düşük bakış açısı ise Duygusal Gelişim ve Fiziksel gelişim faktörlerine aittir. Yönetici ve öğretmenlerin sanat eğitime bakış açılarının genel düzeyi oldukça yüksek bir ortalama sahiptir.

Araştırmada ele alınan okul müdürleri ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açılarının demografik özelliklerine, medeni durumuna, görev yaptığı kurum tipine, eğitim düzeyine, görev türüne, branşına, yaş ve kıdemine göre farklılaşıp farklılaşmama düzeylerine ilişkin olarak elde edilen önemli sonuçlar şunlardır:

- Kadın müdür ve öğretmenler, erkek müdür ve öğretmenlere göre Sanat Eğitimi Sosyal Gelişim ve Dilsel Gelişim boyutunda daha önemli bulmuşlardır.
- Kadın ve erkek müdür ve öğretmenler Sanat Eğitiminin, Sanat Türleri,

Fiziksel Gelişim, Yetenek ve Duygusal Gelişim boyutundaki önemini aynı düzeyde önemli bulmuşlardır.

- Bekar ve evli yönetici ve öğretmenlerin sanat eğitime bakış açılarının tüm boyutlarında önemli bir fark yoktur.
- *Dilsel Gelişim* ve *Duygusal Gelişim* boyutlarında devlet ve özel okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenler arasında, devlet okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin sanat eğitiminin gerekliliği ve öneminde daha olumlu düşündükleri saptanmıştır.
- Yönetici ve öğretmenlerin *Sanat Türleri*, *Sosyal Gelişim*, *Yetenek*, *Fiziksel Gelişimi* boyutlarında devlet ve özel okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenler arasında, sanat eğitiminin gerekliliği ve önemiyle ilgili bir fark saptanmamıştır.
- Yönetici ve öğretmenlerin sanat eğitime bakış açılarının eğitim düzeyine göre farklılık göstermediği anlaşılmıştır.
- Yönetici ve öğretmenlerin sanat eğitime bakış açıları görev türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- Yönetici ve öğretmenlerin sanat eğitime bakış açılarının branş değişkenine göre *Sanat Türleri*, *Dilsel Gelişim* ve *Yetenek* boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermektedir. *Sanat Türleri*, *Dilsel Gelişimi* ve *Yetenek* boyutunda rehber öğretmenler ile sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenleri arasında rehber öğretmenler daha olumlu yaklaşım göstermişlerdir. *Sosyal*, *Duygusal* ve *Fiziksel Gelişim* boyutlarında

yönetici ve öğretmenlerin branşları açısından anlamlı bir farklılaşma saptanmamıştır.

- İlköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin yaş ve kıdemleri ile sanat eğitime bakış açılarının tüm boyutları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.
- Araştırmada beklenenden farklı olan bazı sonuçlar çıkmıştır.Örneğin Resim,Beden ve Müzik branşı öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açıları diğer tüm branş öğretmenlerinden daha düşük çıkmıştır.Bunun yanı sıra Sınıf ve özellikle Rehber öğretmenlerin sanata daha çok önem verdiği görülmüştür.

Tüm bu sonuçlara göre okul müdürleri ve öğretmenlerinin sanat eğitime bakış açıları olumlu bulunmuş, gerekliliği ve önemi konusunda bilinçli oldukları gözlenmiştir. Aslında ülkemizdeki Sanat Eğitimi ile ilgili tüm ders ve faaliyetlerin okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından gerekli ve önemli bulunmasına karşılık sıkıntının Mili Eğitim’ den kaynaklandığı saptanmıştır. Çünkü Milli eğitim sanata ve sanat eğitime yeterince programda yer vermiyor, bunun için gerekli olan eğitimleri sağlamıyor, okulların fiziki alt yapısında sanatın türlerini icra etmek üzere mekan, tesis ve materyaller bulunmuyor. Sanat sadece teoride okunup, öğrenilecek bir olgu değil, uygulamalı olarak icra edilip yaşanması gereken bir hayat felsefesidir. Bu imkanı da bütün çocuklara sunabilmeliyiz ki; onların geniş ve dengeli bir dünya görüşüne sahip olmalarına, yapıcı, yaratıcı, üretken bireyler olmalarına, bireysellikten kurtulup toplumsallaşmalarına ve dünyayı tanıyıp değiştirebilmelerine fırsat tanıyalım.

4.2. Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma süreci içerisinde gerçekleştirilen analizlerden elde edilen sonuçlar ışığında uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik öneriler sunulmaktadır.

- Üniversitelerin ilgili bölümlerinde, Sanat Eğitimi derslerinde görev yapabilecek kapasitede donanımlı öğretmenler yetiştirilmeli.
- Milli Eğitim, ilköğretim müfredatı içerisinde Sanat Eğitimi' ne daha fazla yer vermeli, okullara sanat eğitimi faaliyetlerinin yapılması için olanak ve ortam hazırlamalı.
- Öğrenciler, ders dışında daha fazla sanatsal etkinliklere götürülmeli.
- Okul yöneticileri, çocukların sosyal etkinlik dersi saatleri içersine sanatsal dersleri de eklemeli. Örneğin ; tiyatro, bale, drama, halk dansları, müzik, resim, el sanatları gibi branşlar konulabilir.
- Çeşitli istatiksel ve uygulamalı testler yapılarak çocukların sanatın hangi alanında daha yetenekli olduğunu araştırmak ve ailelerini bilinçlendirmek gereklidir. Bu da tabî ki okul yönetici ve öğretmenlerinin üstlenmesi gereken bir misyondur.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (1997). *Türk Eğitim Tarihi(Başlangıçtan 1997'ye)*, İstanbul Kültür Üniversitesi Yayınları, İstanbul, S:5
- Alakuş, A. Osman. “Kuramdan Uygulamaya Sanat Eseri Eleştirisi”, Gazi Üniversitesi 2.Sanat Eğitimi Sempozyumu (Resim-İş Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar), t.y.,S:213-219
- Amheim, R. Art and Visual, P. (1974). University of California Pres, Los Angeles
- Aslanapa, O. “ *Türk Sanatı*”, 3.basım, İstanbul:Remzi Kitabevi A.Ş.,1993
- Dighe, J. Calomiris, Z. Ve Zutphen, C.V. (1998). *Nurturing the Language of Art in Young Children*, 53 (1) ; 4-9
- Erinç, S. (2004). *Kültür-Sanat Sanat-Kültür*, Ütopya Yayınevi. Ankara
- Ersoy, A. (2002). *Sanat Kavramlarına Giriş*, Yorum Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- Etike, S. (1991). *Türk Sanat Eğitiminin Tarihsel Gelişim Süreci İçinde Ortaokul Resim Eğitimi ve Resim Öğretmeni Yetiştirme (1923-1950)*, Gazi Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Etike, S. (1995). *Sanat Eğitimi Yazıları*, İlke Yayınevi, Ankara, 25-26.
- Katıracı, M. (2003). *Sanat Eğitimi Nasıl Olmalı*, Milli Eğitim Dergisi, S:160.
- Kırıçoğlu, O. Tekin.(2002).*Sanatta Eğitim*, Pegem A Yayıncılık, Ankara, S:2
- Özsoy, V. (1996). *Türkiye’de Resim-İş Eğitimi(Sanat Eğitimi) Tarihine Kısa Bir Bakış*, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16,1:109-121, Ankara, S:111.
- San, İ. (2003). *Sanat Eğitimi Kuramları*, Ütopya Yayınevi, Ankara
- San, İ. (2003). *Sanat ve Eğitim, Yaratıcılık, Temel Sanat Kuramları, Sanat Eleştirisi*
- Tansug, S. (1993). *Çağdaş Türk Sanatı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, S:11

Ulutaş İ, Ersoy Ö. (2004). *Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi*, Kastamonu Eğitim Dergisi, C:12, S:1, SS: 1-12

Yaklaşımları, Üyopya Yayınevi, Ankara.

Zimmerman, E. Ve Zimmerman. (200). *Art Education and Early Childhood Education, The Young Child As Creator and Meanin Maker within a Community Context*. Young Children, November : 87-92

EK

Sayın yetkili,

Bu ölçek öğretmen ve okul müdürlerinin, sanat eğitiminin gerekliliği ve çocuk üzerindeki etkisi hakkındaki düşüncelerini araştırabilmek için düzenlenmiştir. Sizlerden beklenen her bir maddenin karşısındaki size uygun gelen seçeneği işaretlemenizdir. Anketime katıldığınız için teşekkür ederim.

Derya Aksoy

Yeditepe Üniversitesi/Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans

KİŞİSEL BİLGİLER

Yaşınız?

Cinsiyetiniz? K () - E ()

Medeni Durumunuz? B () - E ()

Göreviniz? Müdür () - Müdür Yrd. () - Öğretmen ()

Branşınız? Sınıf Öğr. () - Matematik-Fen () - Sosyal Bil. () - Türkçe/İngilizce ()

Beden-Müzik-Resim () - Tiyatro-Drama-Dans () - Okul Öncesi-Rehberlik ()

Mesleki Kıdeminiz?

Eğitim Düzeyiniz? Önlisans () - Lisans () - Lisansüstü ()

Çalıştığınız Okul Türü ? Devlet Okulu () – Özel Okul ()

Madde	Bu bölümde bulunan soruları kendinizi göz önüne alarak cevaplayınız...	Tamamen Katılıyor	Katılıyor	Kısmen Katılıyor	Katılmıyor	Tamamen Katılmıyor
1	İlköğretim öğrencilerinin sanatla ilgilenmeleri önemlidir					
2	İlköğretim okullarında tiyatro faaliyetleri önemlidir					
3	İlköğretim okullarında bale faaliyetleri önemlidir					
4	İlköğretim okullarında drama faaliyetleri önemlidir					
5	İlköğretim okullarında halk oyunları faaliyetleri önemlidir					
6	İlköğretim okullarında resim faaliyetleri önemlidir					
7	İlköğretim okullarında müzik faaliyetleri önemlidir					
“SOSYAL GELİŞİM”						
8	Sanat eğitimi çocuğun kendini ifade edebilme yeteneklerinin gelişimine katkı sağlar					
9	Sanat eğitimi çocuğun algılama yeteneklerinin gelişiminde önemlidir					
10	Sanat eğitimi çocuğun başkalarıyla olumlu ilişkiler kurmasında etkilidir					
11	Sanat eğitimi çocuğun kendi kendini yönetmesinde önemlidir					
12	Sanat eğitimi çocuğun çevreyle iletişimini güçlendirir					
13	Sanat eğitimi çocuğun sosyalleşmesine katkı sağlar					
14	Sanat eğitimi çocuğun sorumluluk duygusunun gelişimine katkı sağlar					
15	Sanat eğitimi çocuğun toplumsallaşmasında önemlidir					
16	Sanat eğitimi çocuğun sosyal fobilerini yenmesinde önemlidir					
“DİL GELİŞİMİ”						
17	İlköğretim okullarındaki sanat eğitimi çalışmaları çocuğun dil gelişimleri açısından önemlidir					
18	İlköğretim okullarındaki sanat eğitimi çalışmaları çocuğun konusma becerilerinin gelişiminde etkilidir					
19	İlköğretim okullarındaki sanat eğitimi çalışmaları çocuğun kelime haznesinin gelişimi açısından önemlidir					
20	Sanat eğitimi faaliyetleri çocuğun iletişim kurma becerisinin gelişiminde önemlidir.					
21	Sanat eğitimi faaliyetleri çocuğun yaratıcılığının gelişiminde önemlidir					
YETENEK						
22	Sanat eğitimi çocuğun sosyal zekalarının gelişiminde önemlidir.					
23	Sanat eğitimi faaliyetleri çocuğun görsel algısı açısından önemlidir					
24	Sanat eğitimi çocuğun artistik duruşu açısından önemlidir					
25	Sanat eğitimi çocuğun akademik yeteneklerinin gelişimine katkı sağlar					
26	Sanat eğitimi faaliyetleri çocuğun atletik görüntüsünde etkilidir					
27	Sanat eğitimi çocuğun müzik algısı açısından önemlidir					
DUYGUSAL GELİŞİM						
28	Sanat eğitimi çocuğun kendine güvenme duygusunun gelişiminde önemlidir					
29	Sanat eğitimi çocuğun korku hissini kontrol altına almasında önemlidir					
30	Sanat eğitimi etkinlikleri çocuğun endişe hissini en aza indirilmesinde önemlidir					
31	Sanat eğitimi etkinlikleri çocuğun öfkesinin kontrolünde önemlidir					
32	Sanat eğitimi etkinlikleri çocuğun sevgi ve sevmeye duygularının					

	gelişiminde önemlidir
33	Sanat etkinlikleri çocuğun <i>sorumluluk alma duygularının</i> gelişiminde önemlidir
34	Sanat eğitimi çocuğun <i>çalışma isteksizliği gibi duygularının</i> azaltılmasında önemlidir
35	Sanat etkinlikleri çocuğun <i>disipline karşı direniş</i> davranışlarının kontrol altına alınmasında önemlidir
36	Sanat etkinlikleri çocuğun <i>çekingenlik duygularının</i> azalmasında önemlidir
<u>FİZİKSEL GELİŞİM</u>	
37	Sahne sanatları eğitimi çocuğun <i>fiziksel uygunluk ve vücut sağlığı</i> açısından önemlidir
38	Sahne sanatları eğitimi çocuğun <i>büyüme ve gelişmesinde</i> etkilidir
39	Sanat eğitimi <i>vücudun kontrolü ve fiziksel yeteneklerin gelişimi</i> açısından önemlidir
40	Sanat eğitimi <i>vücudun hareket kabiliyetini anlama ve değerlendirme</i> açısından önemlidir
41	Sahne sanatları eğitimi çocuğun <i>entelektüel gelişimine katkı sağlama</i> açısından etkilidir
42	Sahne sanatları eğitimi çocuğun <i>vücut dilini kullanabilmesi</i> açısından önemlidir